Jaargang 110. Dingsdag, 25 November 1851. No. 94.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD voor de Stad en Provincie Groningen.

ij deze Courant wordt gratis aan de geabonneerden uden: *Kort Verslag van de Handelingen der Staten raal en der Provinciale Staten van Groningen.*

URGEMEESTER en WETHOUDERS van *Groningen* voornemens, door hunnen GECOMMITTEERDE, in van den RENTMEESTER van de STADS VEENEN *er Apel*, op DINGSDAG den 2den December 1851, voormiddags te tien uur, in een der Vertrekken van het DHUIS dezer Stad, te verhuren:

t **HUIS *BAREVELD*** met den **ONTVANG** den **TOL**, en het **GEBRUIK** der **LANDE-EN** te *Gieterveen*, kort bij de *Wildervank* gelegen, voor tijd van *zes* jaren; benevens **VIJF VERLATEN, ES KLAPBRUGGEN** met de **BEHUIZIN-N, TUINEN** en **LANDERIJEN**, in de *Wil-* en aan het *Stads-Kanaal* gelegen, voor den tijd rte jaren.

allende de Voorwaarden van deze Verhuring acht dagen rens ter lezing liggen bij den RENTMEESTER van STADS VEENEN en *Ter Apel*, te *Groningen*; bij B. DRENTH, op het *Stads-Kanaal*, en op het Huis *Bare-* terwijl de belanghebbenden tevens nader onderrigt en bekomen bij opgemelden RENTMEESTER te *Gro-* , en bij den OPZIGTER der Stads Veenen J. KEN, in de *Wildervank*.

daan in het Raadhuis te *Groningen*, den 17den Novem-1851.

Burgemeester en Wethouders: VAN IMHOFF.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

URGEMEESTER en WETHOUDERS der Stad *Gronin-* maken bekend, dat, ten overstaan van Mr. **R. FEITH**, aris te *Zuidbroek*, op WOENSDAG den 3den December , des morgens te 10 uur, ten Huize van A. G. BUI-G, Logementhouder te *Zuidbroek*, in 15 perceelen, liek zullen worden verhuurd: de **STADS LANDEN**, oorende tot de zoogenoemde ***GOCKINGA-ERF***, gelegen te *Zuidbroek*; waaromtrent nadere rmatiën te bekomen zijn ten KANTORE van gemelden aris.

RONINGEN, 19 November 1851.

Burgemeester en Wethouders: VAN IMHOFF.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

BEKENDMAKING.

URGEMEESTER EN WETHOUDERS van de Gemeente *ningen* brengen bij deze ter kennis van de BELASTING-ULDIGEN, dat het door den Heer STAATSRAAD, MISSARIS des KONINGS in de Provincie *Groningen*, besluit van den 14den November 1851, no. 8, gearres- en invorderbaar verklaard tweede SUPPLETOIR KO-R voor de BELASTING op het PERSONEEL, over dienstjaar 18$\frac{51}{52}$, voor deze Gemeente, op heden aan den VANGER der DIRECTE BELASTINGEN in deze Ge-te ter invordering is ter hand gesteld, en dat ieder verpligt ijnen aanslag op den bij de Wet bepaalden voet te en. Voorts worden de belanghebbenden herinnerd, bijaldien zij mogten vermeenen bij hunnen aanslag be-rd te zijn, zij hunne klagten deswege moeten indienen *drie maanden na heden*, en dat die klagten, vrijge-van zegel, moeten worden gerigt aan Heeren Gede-rde Staten, en kunnen worden bezorgd bij den Heer roleur der Directe Belastingen te *Groningen*.

daan in het Raadhuis te *Groningen*, den 22sten Nov. 1851.

Burgemeester en Wethouders: VAN IMHOFF.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

NIEUWSTIJDINGEN.

NEDERLANDSCH OOST-INDIE.

BATAVIA, 29 September.

minister van staat, oud-gouverneur-generaal van Ne-ndsch Indië, de heer *J. J. Rochussen*, heeft eergisteren reis naar Nederland aanvaard, over Calcutta en verder den zoogenoemden overlandweg.

t het overbrengen van Z. Exc. en gevolg naar Calcutta, bezigd Zr. Ms. stoomschip *Ardjoeno*.

Voor zijn vertrek werd door den tegenwoordigen gouver-r-generaal een afscheidsdiner gegeven aan den afgetre-n landvoogd, bij hetwelk de hoogere autoriteiten, ambte-aren en officieren, alsmede eenige leden van den handelstand enwoordig waren.

— Wij lezen in de *Singapore Free Press*, dat de expeditie, n Batavia naar Palembang gezonden, om een eind te ma-n aan de aldaar uitgebroken onlusten, ongelukkig zou zijn loopen. De troepen waren afgesneden en verslagen. Zekere geran *Danamantri*, wiens invloed bij vroegere gelegenhe-dikwijls zeer gunstig gewerkt had, om de inboorlingen onderwerping te brengen, had geweigerd deze expeditie vergezellen, omdat hij eenig verschil met den resident had had. Hij zou, om deze weigering, met zijn zoon naar tavia zijn opontboden, en waarschijnlijk gestraft of geban-n worden. — Dit berigt wordt gevolgd door een tweede, en ongunstig. De Hollanders zouden in het binnenland een derlaag geleden hebben, waarbij een groote slagting zou n aangerigt. De resident had zich, naar men meende, met 00 man naar het slagveld begeven, waarvan slechts 200 ar Palembang waren teruggekeerd, om deze noodlottige lding te brengen. De resident zelf was, volgens de laatste erigten, nog niet teruggekeerd.

Wij meenden dit nieuws niet te mogen terughouden, hoe-l wij gelooven, dat het allezins bevestiging behoeft.

(*Amst. Ct.*)

— Door Zijne Exc. den gouverneur-generaal van Neder-landsch Indië zijn o. a. benoemd, tot pred. bij de Protest. ge-meente te Amboina *P. C. M. Hanegraat*, en tot lid der commissie tot onderstand van behoeftige Christenen in de Bataviasche afdeeling dr. *W. H. du Cloux*, griffier bij den ad van justitie te Batavia.

— Gedurende de maand Aug. l.l. is aan regten op Java en Madura ontvangen eene som van *f* 823,769.84½.

— De cholera neemt op Java over het algemeen af.

— Dr. *W. Palmer van den Broek* vormt zich aan de Koninklijke akademie te Delft voor hoofd-onderwijzer bij de kweekschool ter opleiding van inlandsche onderwijzers op Java. Die school zal gevestigd zijn te Soerakarta, en al vooreerst 15 kweekelingen hebben, die *f* 10 's maands tegemoetkoming ontvangen en bij goede vorderingen *f* 15. Door de zorg van den hoogleeraar *Taco Roorda*, te Delft, worden op Java 1000 exemplaren van voorbeelden van Javaansch schoonschrift ontvangen. Deze zouden gebruikt wor-den aan de op Java op te rigten inlandsche scholen. Men zal er nog 1000 exemplaren van een tweede voorbeeld van Javaansch schoonschrift, alsmede 1000 afdrukken van soort-gelijke Maleische voorbeelden ontvangen.

NOORD-AMERIKA.

HOLLANDSCHE KOLONIE SHEBOYGAN, 31 October.

In Virginia moet elke jongeling, die trouwen wil, zekerheid stellen voor het onderhouden zijner vrouw en hetgeen er verder volgt — de *babies*. Dit doet vele minnaars in dien Staat naar eene naburige county in Maryland gaan, om de plegtigheid te voltrekken en dusdoende eene onaangename en in vele gevallen lastige wet te ontduiken.

— Te New-York heeft het den 29sten dezer den ganschen voormiddag gesneeuwd, met fellen noordoosten wind.

DUITSCHLAND.

— Wij hebben reeds voorloopig berigt gegeven van het overlijden des Konings van Hannover, Z. M. *Ernst August*, op den 18den dezer. HH. KK. HH. de Kroonprins en Kroonprinses en Z. D. H. de Prins *Alexander* van Solms-Braunsfeld waren bij H.D. afsterven tegenwoordig, dat zich bereids sedert eenige dagen liet voorzien. De verscheiden vorst was de jongste zoon van Z. M. *George III*, Koning van Groot-Brittanje, den 5den Junij 1771 te Londen geboren, en voerde, als Britsche Prins, den titel van hertog *van Cumberland*. Als jongeling wijdde hij zich gedurende eenigen tijd aan de studiën ter hoogeschool van Göttingen, en betrad vervolgens de militaire loopbaan in het Britsche leger. In de veldtogten van 1793 en 1794 in de Nederlanden tegen de Fransche republiek, vond hij gelegenheid zich te onderscheiden.

Later nam hij zijnen zetel in het Britsche Hoogerhuis in, en werd de leider van de hooge Tory-partij; langen tijd was hij ook voorzitter van de zoogenaamde *Oranje*-loges. De gebeurtenissen van 1813 riepen hem weder op het vaste land, alwaar hij aan de spits stond van een huzaren-regement der bondgenooten. Na den vrede hield hij zich doorgaans te Berlijn op, trad in 1815 met eene Mecklenburgsche vorstin in den echt, weduwe eerst van Prins *Lodewyk* van Pruissen en vervolgens van Prins *Frederik* von Solms-Braunsfeld, welke vorstin, sedert ook als Koningin van Hannover, haren gemaal tot in 1841 mogt bijblijven. Deze beklom in 1837, bij den dood zijns ouderen broeders, Koning *Willem IV*, van Groot-Brittanje en Hannover, den troon van laatstgemeld rijk, en was thans de oudste der Europesche Monarchen. De troon gaat nu over aan des overledens eenigen zoon, Kroonprins *George*.

Men weet de moeijelijkheden, welke zich bij de troonsverheffing van den afgestorven Vorst ten aanzien van de staatsregeling en de protesten der Göttingsche hoogleeraren opdeden; doch langzamerhand zijn de moeijelijkheden geweken, en hebben zelfs zijne tegenstanders in Engeland, werwaarts hij zich nog dezen zomer hoopte te begeven, doch hetgeen zijn gezondheidstoestand niet toeliet, hem allen lof gebragt, wegens zijne vaste houding in en na de schokken, die Duitschland in 1848 getroffen hebben.

Het Hannoversche regeringsblad zegt van hem, „dat hij de grondlegger en handhaver van een nieuw tijdperk in de geschiedenis van dat Koningrijk geweest is, die onwrikbaar vasthield aan hetgeen hij regtvaardig en goed voor zijn land keurde."

Zijn opvolger heeft onmiddellijk na zijns Vaders dood, een patent uitgevaardigd, waarbij Z. M. van die treurige gebeurtenis kennis geeft, en tevens de teugels van de regering aanvaardt. „Wij geven hierbij, zegt Z. M., onder anderen, ons Koninklijk woord, dat wij onwankelbaar 's lands staatsregeling zullen in stand houden.

„Terwijl wij onze staatsministers en al onze dienaren van den geestelijken en wereldlijken stand in hunne ambten bevestigen, vertrouwen wij van hen en van al onze onderdanen, dat zij ons de verschuldigde gehoorzaamheid betoonen, en tevens met trouw en liefde aan ons zullen gehecht zijn.

„Daarentegen verzekeren wij hun al onze Koninklijke welwillendheid en genade, onze landsheerlijke bescherming en onzen opregten wil, om het geluk onzer onderdanen, met des Allerhoogsten bijstand, naar ons vermogen te bevorderen."

De tegenwoordige Koning *George* is den 27sten Mei 1819 geboren, en den 18den Februarij 1843 gehuwd met Prinses *Maria* van Saksen-Altenburg, uit welk huwelijk een Prins en twee Prinsessen zijn geboren.

(Het dagelijksch gesprek bij den dood des ouden Konings loopt onder anderen veel over de waarschijnlijkheid van een regentschap, dewijl de troonopvolger blind is. Men heeft daarbij het oog op den hertog *van Cambridge*, neef van den overleden vorst. Daar de erf-opvolging in Hannover echter geregeld is, en er met bewilliging der Kamers voorschriften bestaan omtrent den waarborg van de eigen handteekening des nieuwen Konings, zal er wel niets van een regentschap komen.)

— De *Westph. Merkur* deelt het berigt mede, dat er tusschen Hannover en Pruissen een verdrag over spoorwegen gesloten is. Hannover legt een' spoorweg van Osnabruck over Melle naar Löhne, gelijk van Emden op Rheine, en neemt den verderen bouw eveneel naar Holland over Ohne op zich, als ook de exploitatie dezer banen. Het uitzigt is er dat reeds met het voorjaar een begin zal gemaakt worden. „Mogten nu het bedrijvige Holland en bijzonder de provinciën Overijssel, Drenthe, Groningen en Friesland hun belang niet verwaarloozen en van wege den staat of van bijzondere personen het leggen eener verbindingslinie van Arnhem op Ohne en Rheine bevorderen, waartoe voor de industriële en belangrijke steden Deventer, Zwolle, Zutphen, Kampen, Leeuwarden, Groningen, Enschede en Almelo des te meer aanleiding is, dewijl door het leggen der baan van Arnhem naar Oberhausen alle verkeer aan de oostelijke provinciën onttrokken wordt."

— Uit *Luxemburg* wordt aan het *Frankf. Journal* geschreven, dat op een diner, hetwelk op den 12den dezer door den president der Kamer aan zijne medeleden werd gegeven, en waarbij ook Prins *Hendrik* (de stadhouder), en de leden der regering tegenwoordig waren, eene groote opschudding is ontstaan door eene toast van den Prins, waarin hij ook over den niet tegenwoordigen vice-president der Kamer, baron *v. Tornaco*, sprak, en dezen prees „als een der weinigen, die in 1830 getrouw bleven aan de dynastie van Nassau, als de eenige die zich toen dapper verzette", enz. De reden der verrassing die op deze woorden volgde, wordt gezegd te bestaan, dat, bij en door de amnestie van den Koning-groothertog van 1839, destijds alles was vergeven en vergeten, 't welk nu weder in herinnering is gebragt.

(Ons komt dit berigt, zoo als het daar staat, niet volkomen geloofwaardig voor, en zal men zijn oordeel tot nader dienen op te schorten.)

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 19 November.

Bij Dover zijn l.l. Vrijdag weder eenige belangwekkende proefnemingen met den onderzeeschen telegraaf gedaan. Men heeft namelijk de einden van den telegraaf aan den Franschen wal met elkander doen vereenigen en afgescheiden van de te Calais geplaatste electrieke batterij, zoodat de te Dover afgezonden vonk heen en weder onder het kanaal doorliep, en ofschoon de afstand bijna 60 mijlen bedraagt, een kanon op de batterij te Dover in een oogwenk deed losbranden.

Te Parijs moet elke met den telegraaf aangebragte tijding, alvorens naar hare bestemming te worden gerigt, door een regeringsbeambte worden nagezien. Dit houdt niet lang op, zoo de tijding marktprijzen, fondsen of andere gewone zaken betreft; doch zoo er iets bijzonders in staat, wordt een naauwkeurig onderzoek gedaan en veelal de beslissing van een hoogeren ambtenaar ingeroepen, alvorens de tijding verder wordt bevorderd.

— *Kossuth* en zijne echtgenoot zullen morgen naar Southampton vertrekken; de Atlantische stoomboot-maatschappij heeft eene harer stoombooten ter zijner beschikking gesteld, om hem op de *Humboldt* over te brengen, die van Havre naar de Vereenigde Staten vertrekt en Southampton zal aandoen.

Daar het verblijf van *Kossuth* in Engeland ten einde loopt, trekt de Londensche *Globe* (het erkende orgaan van het Britsche gouvernement) de uitkomsten te zamen van het bezoek van den Hongaarschen volksmenner. „Over het geheel," — zegt het blad, —„was het gedrag van *Kossuth*, te midden van vele voor hem ongunstige omstandigheden, door eene zeldzame mate van schranderheid en juist besef van het passende gekenmerkt.

„De wijze, waarop wij *Kossuth* ontvangen hebben, zal Europa nadrukkelijk, als met de stem des donders, waarschuwen. Daarin heeft de liberale staatkunde ten opzigte des buitenlands hare eerste stellige zege behaald. *Kossuth* heeft aan het bewind van lord *John Russell* juist in dien tak van bestuur, welke tot nog toe de meeste onverschilligheid en miskenning ontmoette, het bestuur namelijk der buitenlandsche aangelegenheden, sterkte bijgezet.

„Doch de hoogere klassen onzer maatschappij hebben aan de huldiging van *Kossuth* geen deel genomen. Zij hebben daarmede zeer dwaas gehandeld en eene schoone gelegenheid om volksgunst te verwerven laten verloren gaan. Haar bestaan hangt van de publieke opinie af, en zij behoorden dan ook aan de publieke opinie onderdaning te zijn."

— *Lola Montes*, die ook met het stoomschip *Humboldt* naar New-York vertrekt, heeft zich jegens den bekenden ondernemer *Barnum* verbonden, om gedurende 12 maanden in de Vereenigde Staten, Canada en Californië vertooningen in de danskunst te geven voor de som van 32,000 £. Na afloop van haar kontrakt zal *Lola* de West-Indische eilanden, Havanna, Zuid-Amerika, China en Oost-Indië bezoeken.

Van den 20sten. Bij lord *Palmerston* zijn verscheidene adressen van corporatiën der hoofdstad ontvangen, dankbetuigingen bevattende wegens de door hem in het werk gestelde pogingen ter bevrijding van *Kossuth* en diens lotgenooten. In zijn antwoord op deze adressen heeft de minister onder anderen gezegd, zich gelukkig te achten, den Hongaren en Polen eene dienst te hebben kunnen bewijzen, aangezien zonder Engelands tusschenkomst *Kossuth* tot levenslange gevangenschap zoude zijn gedoemd geweest en misschien met zijn leven de voor Hongarije's onafhankelijkheid aangewende pogingen zoude hebben geboet.

— Lord *John Russell* heeft uit de schatkist 500 £ verleend aan den luit. *Pim*, ter bestrijding zijner onkosten voor de reis naar Siberië tot opsporing van sir *John Franklin*. De minister heeft hem voorzien van aanbevelingbrieven bij den Keizer van Rusland, die overigens gezegd wordt die opsporing zeer ter harte te nemen.

— *Kossuth* heeft heden morgen Londen verlaten en is te Southampton aangekomen, alwaar hij luisterrijk werd ontvangen. De batterij loste 21 schoten te zijner eer. Hij vertrok met de *Jupiter* naar Cowes, alwaar de *Humboldt* gereed ligt om hem naar de Nieuwe Wereld over te brengen. Zijne echtgenoot en een gevolg van 14 personen vergezelden hem.

— Op het N. O. gedeelte der Engelsche kust heeft dezer dagen een hevige sneeuwstorm gewoed. De *Vesta*, varende tusschen Sunderland en Hamburg, is verloren gegaan, doch de schepelingen zijn met veel ijver van de zijde des kapiteins *Leitham*, door de *Norfolk*, stoomboot van Rotterdam op Hull, gered.

— De *Times* neemt uit een der Singapoorsche dagbladen het volgende over: „De jongste tijdingen uit Siam houden in, dat de Koning bevel heeft gegeven tot eene groote uitlegging der stad Bangkok. Hij heeft ook eene drukkerij doen oprigten, waar boeken tot verbreiding van nuttige kundigheden onder zijne onderdanen, in de Siamesche en in de Engelsche taal, zullen gedrukt worden. Verder heeft hij eene algemeene herziening van de wetten des rijks bevolen, en inzonderheid het voornemen om aan armen en rijken gelijke regt te bedeelen, te kennen gegeven."

— Het Engelsche blad *the Friend of China*, dat te Hong-Kong het licht ziet, berigt dat de opstand in China op eene verbazende wijze veld wint. De belangrijke stad Kwei-lin-tee, hoofdstad van Kwang-si, is reeds in handen der opstandelingen gevallen, en hun opperhoofd *Tien-teh* rukte reeds op naar Fuh-san, niet ver van Kanton gelegen.

FRANKRIJK.

PARIJS, 17 November.

Heden heeft de openbare beraadslaging plaats gehad over het gewijzigde voorstel der drie questoren, inhoudende, dat de voorzitter der Wetgevende Vergadering bevoegd zal zijn om de troepen te ontbieden tot beveiliging der Kamer, en te dien einde aan de militairen van allen rang bevelen zal kunnen geven. Dat wets-ontwerp is, met 408 tegen 300 stemmen, verworpen, en mitsdien met eene meerderheid van 108 stemmen. *De Bonapartisten en ultra-republikeinen hebben zich vereenigd*, en daaraan is ook ditmaal de nederlaag toe te schrijven, welke de gematigde partij heden weder heeft behaald.

(De minister van oorlog, generaal *Saint Arnaud*, heeft met nadruk de meerderheid bezworen, om het voorstel der questoren te verwerpen, 'twelk, volgens hem, alom schrik en onrust heeft verbreid en door de krijgsmagt met verbazing is vernomen.

De ultra-republikeinen hebben ook op de verwerping van het voorstel aangedrongen, en alzoo de inzigten en bedoelingen der Bonapartisten met al hun vermogen in de hand gewerkt. Het schijnt, dat de bergpartij overtuigd is, dat de verwerping van het voorstel krachtdadig zou strekken tot de vermeerdering van den invloed van den heer *Lodewijk-Napoleon*, en mitsdien een middel leveren tot zijne weder-verkiezing in 1852. Die partij wil in elk geval de verheffing van den tegenwoordigen Voorzitter liever, dan die van eenen anderen gematigden aanhanger, als bij voorbeeld van den generaal *Changarnier*, wiens belangen krachtdadig door de aanneming van het voorstel der questoren zouden zijn bevorderd. Ook hieraan moet men het tijdelijke verbond tusschen de bergpartij en de Bonapartisten toeschrijven.)

— Men deelt verscheidene bijzonderheden mede omtrent de personen, welke prijzen in de loterij der goudbaren hebben getrokken. Het bevestigt zich, dat die van 400,000 fr. getrokken is door eene vereeniging van 40 werklieden uit de fabrijk van *Derosne en Cail.*

— Men verzekert, dat er onderhandelingen op het touw zijn gezet met het Nederlandsche gouvernement, ten einde persoonlijke eigendommen, behoorende a n den voormaligen Koning van Holland, vader van den President, weder in bezit te krijgen.

— Marocco heeft ook zijne revolutie. Aan het hoofd daarvan staat de neef des Keizers. De opstandelingen belegerden Tafelet en ontvoerden den schat van Keizer *Abderrahman.*

Van den 19*den.* Heeft de zitting der Wetgevende Vergadering van gisteren eene groote sensatie gemaakt, vermits daarin werd beraadslaagd over dat gedeelte der door eene commissie der Vergadering ontworpen gemeentewet, hetwelk over de gemeentelijke verkiezingen handelt — niet minder belangwekkend was de zitting van heden.

Heden werden namelijk de discussiën voortgezet over het ontwerp der gemeentewet, en de deb tten werden zeer levendig, toen de wet van den 31sten Mei indirect ter sprake kwam. In eene der bepalingen van art. 9, wordt het vereischt domicilie in eene gemeente, voor alle meerderjarige Franschen, die in die gemeente niet geboren zijn, op drie jaren bepaald om het stemregt te kunnen genieten.

De heer *de Larochejaquelein* wilde het verblijf in eene gemeente op een jaar bepaald hebben. Dit amendement werd echter verworpen met eene meerderheid van 69 stemmen. De Montagne onthield zich weder van de stemming. Er heerschte bij dezen uitslag eene ontzettende beweging in de Vergadering.

De dagbladen der regterzijde gaan nog steeds voort met het Elysée te beschuldigen van een verbond met de Montagne te hebben aangegaan, om het voorstel der kwestors te doen verwerpen. Het ministerie schijnt er zich niet aan te storen, maar beantwoordt deze ontijdige beschuldigingen met strenge orders tegen de socialistische woelingen uit te vaardigen.

— Maandag l.l. zag men den heer *Baze* het spreekgestoelte beklimmen, nadat de gen. *St. Arnaud* krachtige woorden had gesproken tegen het ontwerp der kwestors. Hij hield een papier in de hand dat hij met groote drift had volgeschreven en dat, zegt men, een voorstel bevatte om den min. van oorlog in staat van beschuldiging te stellen. Zijne vrienden hielden hem evenwel tegen, en na eenige oogenblikken aarzelen, keerde hij naar zijne plaats terug en vernietigde hetgeen hij had geschreven.

De gen. de *St. Arnaud*, eene herhaling van die manoeuvre van den heer *Baze* vreezende, heeft den gen. *Magnan* verzocht, Dingsdag al de troepen in de kazernen te consigneren en te Vincennes eene batterij artillerie ter beschikking te houden.

Van den 20*sten.* Bij de discussiën over de gemeentewet, die heden in de Wetgevende Vergadering zijn voortgezet, heeft de Kamer zich vereenigd met het voorstel der commissie, om het domicilie, dat het stemregt verleent, op twee in plaats van drie jaren te bepalen.

De Montagne onthield zich weder gedeeltelijk van de stemming.

De toestand van Frankrijk is nog zeer verward, en het wantrouwen tusschen de beide staatsmagten, alsook de verdeeldheid tusschen de verschillende partijen en hare fractiën nemen dagelijks toe. Er loopen allerlei geruchten, als van de ontbinding der Vergadering, van eene aanstaande nieuwe voordragt door den President tot eene volstrekte afschaffing der kieswet van den 31sten Mei, en van de weigering van den President om de onderhavige gemeentewet af te kondigen, zoo zij door de vergadering mogt worden aangenomen. Het zijn evenwel slechts geruchten, die allezins bevestiging vereischen.

De geheime genootschappen maken zich intusschen de verwarring ten nutte om het hoofd weder op te steken, en hunne woelingen verdienen allezins de ernstige aandacht der regering.

BELGIE.

BRUSSEL, 19 November.

Dezer dagen is — gelijk reeds gemeld is — overleden de in den Belgischen opstand zoo berucht geworden majoor der artillerie *Herman Kessels*, ridder der Leopolds-orde, van het ijzeren kruis en van het het legioen van Eer. Twee zijner zonen zijn kavallerie-officieren in Belgische dienst.

Wat evenwel het meest meldenswaardig is van den majoor *Kessels*, is een door hem uitgevonden stellaadje om bij plotseling ontstanen brand, menschen uit de vensters van hooge verdiepingen te redden. Dit eenvoudig en ligt beweegbaar toestel bestaat in een houten bak, die door middel van katrollen op eene aanzienlijke hoogte kan opgewonden worden. Dit allernuttigst werktuig, *Le Sauveur* genaamd, is sinds lang in België ingevoerd en wordt met het beste gevolg gebezigd. (Het ware inderdaad te wenschen tot behoud van dierbare menschenlevens bij brand, dat het in alle groote steden van Nederland werd gebruikt.)

— Volgens den officiëlen staat van den handel van dit rijk over 1850 blijkt, dat in dit jaar uit Nederland is aangevoerd voor eene waarde van 38,900,000 franks; naar Nederland is gedurende dat tijdvak uitgevoerd voor eene waarde van 31,300,000 frs.

— Gedurende de afgeloopen week is de gemiddelde prijs der *Tarwe* op de voornaamste markten des lands geweest 17 fr. 68 c, en der *Rogge* 12 fr. 25 c. per hektoliter.

NEDERLAND.

'sGRAVENHAGE, 22 November.

J.l. Woensdag heeft in de zaal van *Diligentia* alhier, eene tweede vergadering plaats gehad van de *vereeniging tot bevordering van fabrijk- en handwerk-nijverheid.* De voorloopige commissie, in de eerste vergadering, in Augustus j.l. gehouden, benoemd, tot het ontwerpen eener wet voor dezer vereeniging, had die voordragt van wet toegezonden aan allen, die op de eerste vergadering tegenwoordig waren geweest.

Ingevolge de orde, voor deze vergadering vastgesteld, werd de algemeene strekking van het ontwerp, door de voorloopige commissie vervaardigd, behandeld en, na eenige beraadslaging goedgekeurd.

Op voorstel der voorloopige commissie is besloten dat de verkiezing van het hoofdbestuur zal plaats hebben tegen den 5den Januarij 1852.

— De *Nieuwe Rotterdamsche Courant* ontleent aan een' partikulieren brief uit Kaïro, d.d. 4den November, het volgende:

„Reeds sedert twee dagen zijn hier maatregelen genomen, om den oud gouverneur-generaal van Nederlandsch Oost-Indië, den heer *Rochussen*, die op zijne terugreize naar Nederland hier verwacht wordt, behoorlijk te ontvangen. Ook is voor hem een paleis in gereedheid gebragt, terwijl men verwacht dat hij aan den Pacha zal worden voorgesteld. De rijtuigen van den Pacha zijn reeds, onder geleide van een' officier, naar Suez gezonden, om den heer *Rochussen* van daar af te halen, en door de woestijn te brengen, terwijl overal op den weg herwaarts maatregelen zijn genomen en het benoodigde gereed staat. Zijne aankomst wordt in den aanstaanden nacht te gemoet gezien.

„Te Alexandrië ligt eene stoomboot uitsluitend voor den heer *Rochussen* gereed, om de reis verder voort te zetten; aldaar zijn stipte bevelen gegeven, om den Nederlandschen oud gouverneur-generaal, al de eer te bewijzen, welke gewoonlijk den Engelschen gouverneurs ten deel valt."

AMSTERDAM, 19 November.

Door de sneeuw, allerwege gevallen, is de dienst op verschillende spoorwegen aanmerkelijk gestremd. Ook werkt het vochtige weder zeer nadeelig op de telegrafische lijnen en vertragen hier en daar de aankomst der depêches. De posten komen ook hier ter stede later dan gewoonlijk aan.

— Heden zijn met de Engelsche stoomboot *Magnet* naar Londen gescheept 916 schapen, 30 ossen, 11 koeijen en 3 kalveren. — In de afgeloopen week werden alhier per Engelsche stoomboot een groot aantal voorwerpen, uit ons rijk naar de Londensche tentoonstelling gezonden, teugge bragt.

BREDA, 18 November.

Op het in de nabijheid dezer stad gelegen kasteel Burgst zijn dezer dagen doodgeschoten drie honden, twee katten en een ooijevaar, als door razernij aangedaan, zijnde bereids vroeger eene gans gedood, welke door een razenden hond was gebeten.

UTRECHT, 20 November.

Wij vernemen, dat onze stadgenoot, de heer *J. P. Schouberg*, eerste stempelsnijder aan 's Rijks munt alhier, door Z. M. den Koning van Zweden benoemd is tot ridder van de Wasaorde.

HAARLEM, 21 November.

Op den 14den dezer is alhier in het bestedehuis der Doopsgezinde gemeente overleden *Johanna de Smeth*, weduwe van *Cornelis Mukker*, welke, als zijnde geboren op den 29sten Sept. 1751, nu zeven weken geleden den ouderdom van *honderd jaren* bereikt had. Zij had het bijzondere voorregt, een goede gezondheid te genieten, en in het bezit te zijn van al hare vermogens.

LEIDEN, 20 November.

Dingsdag avond had de hoogleeraar *A. H. van der Boon Mesch* het genoegen en voorregt voor de 25ste maal zijne lessen in het Industrie-Collegie te openen. In het jaar 1826, toen onder de regering van Z. M. *Willem I* dit collegie alhier werd opgerigt, werd het onderwijs in hetzelve aan hem, die toen nog slechts twee maanden de akademie verlaten had, opgedragen, en onafgebroken heeft hij dit tot nut, opleiding en genoegen van zeer velen, 25 jaren, met lust en ijver mogen voortzetten. Aan het einde zijner rede bragt de hoogleeraar zijnen dank aan allen toe, die bestendig dit onderwijs volgden, en vooral aan die weinige overgeblevene, die gedurende die lange reeks van 25 jaren hetzelve onafgebroken hadden bijgewoond.

Hierop nam de heer *H. P. Stoffels*, lid van den stedelijken raad, die, met anderen, steeds de lessen van den hoogleeraar volgt en in zijne vriendschap deelt, in naam van de aanwezigen het woord, wenschte hem met dezen dag geluk, en, daar hij in zijne tegenwoordigheid niet in zijnen lof kon uitweiden, bepaalde hij zich bij den wensch, dat het God mogt behagen, hem nog vele jaren in staat te stellen, om zijne kennis en ijver aan te wenden tot nut en voordeel van stad- en landgenoot.

LEEUWARDEN, 20 November.

In Friesland is wederom last gegeven tot het dooden van 17 runderen, makende met de laatstgedane opgaaf een totaal van 2922 runderen.

— Maandag l.l. heeft te Dragten plaats gehad de aanbesteding van het verbeteren van den bestaanden weg of aardenbaan, van den straatweg tusschen Leeuwarden en Groningen, over de dorpen: Bergum, Suameer, Nijega, Opeinde, Dragten, Olterterp, Beetsterzwaag, Gorredijk, Langezwaag en de Knijpe, tot Heerenveen; — ter gezamenlijke lengte van 40,792 ellen, en het daarover gedeeltelijk *bestraten* en gedeeltelijk *begrinden* van dien weg; benevens het bouwen van 7 tolgaarders-woningen, enz., met de leverantie van al de daartoe benoodigde materialen; — *alles in één perceel.* — Onder nadere goedkeuring zijn aannemers geworden de heeren: *L. van Houten*, *W. Wietzema*, *S. Maakal* en *J. E. Kijlstra*, allen wonende te Dragten, voor de door hen gezamenlijk *laagst ingeschreven som van f* 191,496.00.

— Dezer dagen is door heeren Gedeputeerde Staten dezer provincie eene commissie benoemd, bestaande uit de heeren dr. *J. Banga*, te Franeker; dr. *J. Ledder*, dr. *L. Gesscher*, *J. J. Bruinsma* en *E. Bloembergen*, apothekers, allen te Leeuwarden, en *P. van Staa*, rijksveearts der 1ste klasse te Sneek, ten einde een voorstel te doen, aangaande de meest voegzame wijze waarop, naar haar oordeel, door Gedeputeerde Staten gevolg zoude kunnen worden gegeven aan de magtiging hun door de Provinciale Staten verleend, om eene proefneming tot genezing van longziek rundvee op kleine schaal te doen.

Die commissie zal zich daarbij bepaaldelijk ten doel stellen, om te trachten de longziekte te onderkennen, zoo mogelijk in hare eerste ontwikkeling of althans in een zeer vroeg tijdperk, en om tevens, door een naauwkeurig physisch en chemisch onderzoek voorgelicht, welligt eenige hulpmiddelen op te sporen, om de verdere ontwikkeling der ziekte te voorkomen en hare verspreiding te beteugelen.

De commissie heeft tot haren president benoemd den heer *Ledder*, en tot haren secretaris den heer *Bruisma.*

— De koopman *T.*, voor wiens huis onlangs de diefstal van een kistje met gouden voorwerpen heeft plaats had, en die, van medepligtigheid daaraan beschuldigd, in hechtenis was genomen, is verleden Zondag op vrije voeten gesteld.

ASSEN, 21 November.

Wij vernemen, dat de uitslag der onlangs alhier gehoudene uitbesteding van de verschillende benoodigdheden voor de gevangenen in het huis van arrest en justitie ter dezer stede voor 1852 is geweest, dat de voeding per gevangene daags, volgens de daarvan gemaakte berekening, zal kosten $10\frac{2}{3}$ cent. (*Dr. Ct.*)

GRONINGEN, 24 November.

Bij het sluiten dezer Courant is de Hollandsche Post *juist aangekomen.*

De daarmede aangebragte berigten, zoo wat het Buiten-, als het Binnenland betreft, behelzen weinig bijzonders.

— Heden is aan onze Hoogeschool bevorderd tot Doctor in de Regten, de heer J. W. VAN UILDRIKS, van Winschoten, na het verdedigen van eenige *Quaestiones Juris Inaugurales.*

— In de zitting van het provinciale geregtshof van heden werd uitspraak gedaan op het hooger beroep 1) van R. EVENHUIS en D. GROENHUIS, bij vonnis van de arrondissements-regtbank alhier, d.d. 2den October l.l., veroordeeld tot gevangenisstraf voor den tijd van een jaar en in de kosten, — 2) van T. T. PRUIS, R. UGES en H. J. BLEEKER, op denzelfden dag tot gelijke straf veroordeeld, — en 3) van R. UGES en J. E. G. POELMAN, bij vonnis van den 9den October l.l. door de regtbank veroordeeld tot gelijke straf, — allen ter zake van eenvoudige diefstallen (n.l. het arglistig wegnemen van eenige hoeveelheden huisvuilnis en gootmodder). Het hof heeft de drie vonnissen *bevestigd*, met veroordeeling van de appellanten in de kosten van het hooger beroep.

— In de zitting van den raad der gemeente *Beerta*, van den 21sten Nov., werd tot gemeente-ontvanger herbenoemd de heer B. CRAKER. — Tot de betrekking van secretaris hebben zich drie sollicitanten aangeboden; waarvan de eene, volgens de wet niet benoembaar, dispensatie verzocht om op de voordragt te mogen worden geplaatst, waardoor de benoeming nog niet heeft plaats gehad.

— Men berigt ons uit *Veendam*, van den 21sten Nov.:

„Sedert veertien dagen is hier bijna alle vertier met rijtuigen verdwenen; men zoude wanen dat wij in de zwaarste kleigronden gelegen waren, zoo slecht zijn de wegen, die van hier naar Groningen en Winschoten leiden; de verschillende pogingen, sedert jaren ter verbetering in dezen in het werk gesteld, hebben steeds schipbreuk geleden op de spil waar alles om draait (het geld).

„Thans wil het gemeentebestuur van Veendam andermaal beproeven, of er met behulp der betrokkene gemeenten een weg kan worden daargesteld van de Wildervank af door Muntendam naar Zuidbroek. Het is te hopen dat de stad Groningen, die bij deze koloniën zulk een groot direct belang heeft, het plan krachtig zal ondersteunen, zoo mede dat het bestuur van het Termunterzijlvest, betrokken bij den weg van Zuidbroek naar Muntendam, ook eene bijdrage zal geven geëvenredigd aan de kosten, welke het ophoogen van dien weg zal veroorzaken. Steller dezes zoude in bedenking geven of die corporatiën niet voordeelig en wijs zouden handelen om het diep, gelegen bijlangs dien weg, voordat aan de uitvoering van het ophoogen gevolg wierd gegeven, het gemelde diep te laten graven, daar het sedert een paar jaren des zomers voor behoorlijk beladene tjalken niet bevaarbaar is; dit zoude haar later groote kosten, voor 't vervoeren van den modder benoodigd, vrijwaren en thans zeer te stade komen bij het aanleggen van den weg. Wij hopen dus met grond, dat het plaatselijk bestuur van Veendam bij […] verschillende gemeenten en corporatiën die ondersteuning […] vinden, die het zoo zeer behoeft, en die niet anders […] leiden dan tot bevordering der algemeene welvaart."

— Zondag voor 8 dagen is te *Wildervank*, in de kerk de[…] Herv. gemeente, eene kollekte gedaan voor de bevolking va[…] Nieuw Buinen, Drouwendermond, Buinerveen en Drouwe[…]derveen, die spoedig tot éénе kerkelijke gemeente […] vereenigd te worden, daar men, althans sommigen hunner, bijna drie uren van de kerk te Borger is verwijderd. D[…] bevolking verlangt niets vuriger, dan eene eigene kerk […] een' eigen leeraar in haar midden te zien. De kollekte b[…] droeg de som van *f* 21. De gronden voor kerk, pastor[…] en tuin zijn benevens de begraafplaats door de markt[…]nooten van Nieuw Buinen vereerend aan de aanstaande ge[…]meente afgestaan. Een en ander wordt berekend op *f* 2800[…] Voorts hebben die edelmoedigen, benevens eenige ingezetene[…] van Nieuw Buinen, ingeteekend voor eene som van *f* 257[…] in vier termijnen af te doen, waarvan de eerste reeds on[…]vangen is. De bevolking bedraagt het aanzienlijk getal va[…] 2000 zielen, wier zucht naar het woord des levens groot[…]

— Zaturdag namiddag l.l. is in de nabijheid van Zuid[…]broek levenloos uit het water opgehaald het lijk van […] C. DALLENGA, van Zuidbroek, die volgens aankondiging […] in ons vorig nommer gedaan, sedert eenige dagen […] was vermist.

— Het veerschip van *Augustinusga* op *Leeuwarden* had […] Vrijdag eene treurige terugreis, dewijl op het Bergum[…]meer een der knechten, met name RENSE JILLES TJOE[…] over boord geraakte. Alle pogingen om den ongelukkige[…] redden waren vruchteloos, zoodat hij binnen weinige o[…]blikken eene prooi der golven was. Hij laat eene diepbedr[…] de vrouw met twee jeugdige kinderen achter.

— Bij besluit van den 20sten November j.l., heeft […] de door den gemeenteraad van Uithuizermeeden geda[…] noeming van den burgemeester G. BAKKER tot secr[…] goedgekeurd.

— Bij besluit van den 18den November heeft Zijne […]steit goedgevonden te benoemen, tot zijlvest in de direc[…] het Oterdummer zijlvest, S. S. NIJHOFF.

— Wij hebben reeds medegedeeld, dat de postzegels […] de te frankeren brieven op de munt te Utrecht zijn […] gemaakt. — Uit Zr. Ms. besluit van den 12den deze[…] wij, dat de dag der invoering van het gebruik der post[…] is bepaald op den 1sten Januarij 1852. De postzegels […] cents zijn *blauw*, die van 10 cents *rood* en die van 15 […] *oranje.* Ieder postzegel kan maar eenmaal dienen.

De postzegels moeten worden vastgehecht in den bov[…] hoek aan de linkerzijde van het opschrift der brieven […]nende tot afpassing van het verschuldigde port meer d[…] postzegel van dezelfde of van verschillende soort op de brief[…]den geplaatst. De brieven, voorzien van nagemaakte of […]valschte postzegels, worden aangehouden en in hande[…] steld van de ambtenaren, die met het opsporen van m[…]ven zijn belast. — De minister van financiën zal voor[…] algemeen eene beknopte handleiding verkrijbaar stellen […] de wijze, waarop van de postzegels mag worden gebruik[…]maakt.

— Burgemeester en wethouders der stad Arnhem hebb[…] in eene publicatie, „de bakkers vermaand en hun des […] verboden het St.-Nikolaasgoed met zoogenoemd goud te […] plakken en in circulatie te brengen," en zulks naar aanlei[…] van eene kennisgeving der plaatselijke commissie van ge[…]kundig toevoorzigt, „dat bij een door ingesteld scheikundig […] onderzoek gebleken is, dat het zoogenaamde goud, het[…] tot versiering van St.-Nikolaasgoed gebruikt wordt, voor […] grootste gedeelte uit koper bestaat en niet anders dan e[…] nadeeligen invloed op de gezondheid der gebruikers […] hebben."

Ordo Juris Consultorum in Academia Lugduno-Batava.

L. S.

Cum compertum habeat Ordo, commodo consuli eorum […] studiosa Juventute, qui sibi proposuerint Certaminis A[…]mini hoc anno indicti periculum facere, si terminus intra […] responsiones mittendae sunt producatur, decrevit:

„Commentationes ad Quaestiones ab ordine JCtorum […]
„positas ante diem XX m. Decembris a. 1851 mittunto […]
„virum clarissimum F. G. KRIEGER, Academ. Actuar."

D. Lugd.-Batav. d. 17 m. Novembris a. 1851.

S. VISSERING.
Ord. JCt. Dec.

De *Staats-Courant* van den 20sten dezer deelt een koni[…]lijk besluit mede van den 9den Nov. l.l., houdende vaststel[…]ling van een *reglement*, *bevattende algemeene bepalingen* be[…]*fende de kamers van koophandel en fabrijken.* Wij ontleene[…] aan dit reglement het volgende: „De bestemming der […]mers van koophandel en fabrijken is: 1) aan het alge[…] bestuur en aan de provinciale- en gemeente-besturen, b[…] welker gebied zij gevestigd zijn, hetzij op daartoe h[…] kennen gegeven verlangen, hetzij uit zich zelve, inlichting[…] te geven, adviezen uit te brengen of voorstellen te doen […] onderwerpen, den handel of het fabrijk-wezen betreffende[…] 2) aan de handelaars en fabriekanten der plaats, waar zij […]vestigd zijn, zoodanige mededeelingen te doen, als de ge[…] besturen zullen verlangen, of als zij in het belang van […] en fabrijkwezen nuttig zullen achten."

„Om tot lid eener kamer benoembaar te zijn, wordt ve[…]eischt, dat men 30 jaren oud zij; wone ter plaatse, waar […] kamer gevestigd is, en aldaar gedurende ten minste 5 ja[…] bestuurder eener onderneming van handel of van fabrijk[…]zen, of in eenige met die takken van nijverheid in verb[…]staande betrekking zij geweest. Consuls van vreemde mog[…]heden zijn niet benoembaar."

„Jaarlijks treedt een derde der leden af. De aftredende[…] zijn op nieuw benoembaar. Na de eerste benoeming […] het lot de beurt van aftreding regelen. — De benoeming […] leden geschiedt door de kiesgeregtigde handelaren en fab[…]kanten der plaats, waar de kamer is gevestigd. Om ki[…] van leden der kamers van koophandel en fabrijken te […] moet men 1) Nederlander, meerderjarig, ingezeten der […]meente en in het volle genot der burgerlijke en burgerschap[…] regten zijn; 2) ter zake van eenig bedrijf van handel […] fabriekwezen in het patentregt zijn aangeslagen voor of bov[…] eene door Z. M., het gemeentebestuur en de Ged. Sta[…] gehoord, voor elke kamer te bepalen som."

„De leden genieten geene bezoldiging. Jaarlijks, in Ja[…]arij, zal door de kamer rekening en verantwoording over […] afgeloopen jaar aan het gemeentebestuur worden ingezon[…] Alle vroegere reglementen en verordeningen, de kamers […] koopb. en fabr. betreffende, zijn vervallen met den 1sten A[…] 1852; op welken dag de bestaande kamers worden ontbonde[…] en de nieuwe in werking treden."

„De vergaderingen tot het kiezen der leden voor de nieu[…] kamers worden gehouden in Febr. 1852."

Kerknieuws.

De weleerw. heer *E. Weers*, pred. bij de Chr. Afg. gemeente te Twello (Gelderland) heeft voor de op hem uitgebragte be[…]ping naar Rouveen (Overijssel) bedankt.

— Bij de Chr. Afg. gemeente te Ten Boer is tot herder en le[…]aar beroepen de weleerw. heer *G. H. Deddens*, thans te Schildwo[…]

— Bij de Chr. Afg. gemeente te Spijk en Bierum is tot her[…] en leeraar beroepen de weleerw. heer *E. J. Seeger*, thans te Bedu[…]

— Bij de Chr. Afg. gemeente te Lippenhuizen is tot herder […] leeraar beroepen de heer *H. Schoemaker*, proponent te Hoogeve[…]

(*Ingezonden.*)

Eenige leden der Afgescheidene Gereformeerde gemeente enz. he[…]ben het plan hier te Groningen eene Christelijke school op te rigte[…]

Hunne bedoeling is niet twijfelachtig; zij wenschen de bestaan[…] inrigting van het schoolwezen, zoo als die door de wetten van 1[…] en 1806 is tot stand gekomen, tegen te werken. Zij willen gezind[…] scholen, geene gemengde.

Het komt mij voor, ten einde mijne stadgenooten te doen gev[…]len, van hoe groot gewigt deze zaak is, en men niet ligtvaar[…]

toe moet medewerken, te moeten mededeelen, hoe de *Raad* *Binnenlandsche zaken der Bataafsche republiek* dacht over anige menschen, die de bedoeling van die wet tegenwerkten.
Wij lezen daarvan in een *verslag van genoemden Raad aan het Staatsbewind der r publiek, dd. 17den Maart* 1802: „dat er menschen waren, die dommen Godsdienstijver parende bij eene domme echt voor het oude, zich slechts beijverden om aan alle verbetering onoverkomelijke hinderpalen in den weg te stellen.
En hierin (zegt het verslag verder) slagen zij boven mate, ook plaatsen, daar men bekwame Onderwijzers en welingerigte scholen heeft. Men zoekt alsdan een persoon op, door dweepzucht en onverstand bekend; het Gemeentebestuur duldt, dat hij ne zoogenoemde *Bijschool* oprigt, en de ouders zenden gretig hunne kinderen, waar zij voor domheid en partijzucht worden opgekweekt, terwijl de brave openbare Onderwijzer zich van zijn ttig bestaan ziet beroofd."
Eindelijk lezen wij daarin nog: „eene geheele, of slechts voor n aanmerkelijk gedeelte, eene verandering van maatregelen zou, or dweepzucht en onverstand in de hand te werken, door den ver van alle waardige menschenvrienden, die in zoo grooten gele met dit belangrijk werk zich bezig houden, geheel uit te uschen, de beschaving en verlichting onzer natie ten minsten t vierde gedeelte eener eeuw achteruit zetten."
Het zij genoeg om een iegelijk bij deze zaak te doen stilstaan. personeel gevoelen zal ik over deze bepaalde zaak niet uitspre-, maar iets wil ik in 't algemeen bij deze gelegenheid zeggen, ik het diep betreur, dat er zoo velen zijn, aan wie de god dienst harte gaat en die haar wenschen te bevorderen, maar vermeenen niet anders te kunnen doen, dan door gestreng vasthouden en planten van bijzondere leerstellingen, die zij zelve voor regtg houden, niet alleen in kerk en katechisatie en huisgezin, maar, zelfs door middel der scholen.
Zij voor ons gelooven, dat zij daardoor oneindig veel nadeel doen de goede zaak.
Waarlijk *te Godsdienstig* kan niemand zijn, maar zeer gemakkeal te stijf gehecht aan bijzondere stellingen, al te regtzinnig. Waarom vereenigen zich allen niet, die het goede waarachtig willen God in Christus gemeenschappelijk wenschen te dienen, hoezeer zij in sommige bijzondere leerstellingen eenigzins verschillen.
Eendragt geeft magt om de ZONDE te bestrijden en eene waarg Christelijke Godsdienst in de maatschappij te doen heerschen, boven allen sectengeest verheven is.

Correspondentie.

De heer Dr. A. SMITH, te *Beerta*, schrijft ons, „dat hij de *Prov. Gron. Courant* van Vrijdag den 28sten Nov. eene aldaar geplaatste annonce ter aanprijzing van den dberger Ketting, gezien heeft, dat men hem, naar den en rang te oordeelen, voor den persoon houdt, die in *Gron. Courant* de nuttige werking dier kettingen in matieke aandoeningen bestrijdt, — dat echter de steller rvan is de heer B. H. SMITH, veearts te Beerta, die derer werking en nut ontkent."

Plaatsgebrek noodzaakt ons de aankondiging van den *Open brief aan den heer Mr. J. R. Thorbecke, van G. J. ...lder*" tot een volgend nommer te laten liggen.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen te Amsterdam den 18 Nov., kapit. *de Jong* Jonge ...meus, van Hull; den 19den *Bekkering* Catharina, van Sunder...nd; den 20sten *Pot* Johannes, van Delfzijl; *Lukkien* Margaretha Wilhelmina, van Grosserzijl; den 22sten *Bekkering* Ariane, van ...ga. — Te Texel den 18den *Schreuder* Sylina Titia, van Dantzig; ...20sten *Duit* Fennegina, van Redon; *Oldenburger* Gustaaf, van ...mel; *Oldenburger* Sara Maria, van Dantzig; den 21sten *Visser* ...op, van Londen. — Te Helvoet den 19den *de Boer* Eliza, van ...ga; den 21sten *Hoekstra* Anna, van Londen; *Deddes* Alberdina, ... Liverpool. — Te Vlissingen den 18den *Jaski* Alida Theodora, *Boer* Wemelina en *Scholtens* Elsina Clasina, alle drie van Riga. — Batavia den 24 September *Doornbos Borchers* Adolf van Nassau, de Kaap de Goede Hoop. — Te Havre den 18den *Duintjer* ...harina, van Frederikstad. — Te Bordeaux den 17den *Bakker* ...verheid, van Amsterdam. — Te Southampton den 16den *Joosten* Hillechiena, van Groningen. — Te Bristol den 17den *Koster* Martha Elisabeth, van Petersburg. — Te Londen den 17den *Stuit* Eendragt, van Memel. — Bij Plijmouth den 15den *Ouwehand*, Maria Adriana, van Rotterdam naar Triest. — Te Ramsgate den 19den *de Jonge* Mina, van Amsterdam. — Te Fisherow den 13den *...ewinkel* Geertruida, van Ostende. — Te Cardiff den 18den *van Wouden* Hoop en Liefde, van Geurnsey. — Te Caledonia ...naal gepasseerd den 15den *Tuntelder* Geertruida, van Riga naar ...fast. — Te Dundee den 14den *Zijl* Alpha, van Koningsbergen. — Bremerhaven den 15den *Joosten* Jantina en *Mulder* Goede Ver...wachting, beide naar Hamburg. — Te Dantzig den 15den *van den* ... Geerdina, van Amsterdam. — Te Holtenau den 14den *de Vries* ...olina Elsina, van Aarhuis naar Amsterdam; *Haak* Barbara en *Lukkien* Jettina Roelina, beide van Odensee naar Rotterdam; *Koer...p* drie Gebroeders, van Settin naar Emden; den 15den *Scholtens* Henderika, van Weile naar Holland; den 16den *Pruim* Henderika, van Kjöge naar de Noordzee. — Te Nijburg den 14den *Karsies* Onderneming, van Odensee naar Amsterdam.
Vertrokken van Amsterdam den 21 Nov., kapit. *de Jonge* Petrus ...bus, naar Civita Vecchia. — Van Texel den 20sten *de Jong* ... Hendrik, naar San Francisco; *de Boer* Willem Carel, naar ...pels; *Goosens* Geertruida, naar Genua; *Ouwehand* Vereeniging, ... Marseille. — Van Bordeaux den 13den *Pybus* Hoop en Ver...wachting, naar Rotterdam. — Van Roijau den 12den *Bakker* vr. ...ertje, naar Amsterdam. — Van Bremerhaven den 16den *Lever* ...zaamheid, naar Amsterdam. — Van Swinemunde den 16den *Vries* Beerta Schuringa, naar Groningen; *Leeuwen* Arendina, ... Hull; *Legger* Jezelina, naar Rendsburg. — Van Dantzig den ...n *de Jonge* Egbertus, naar Harlingen; den 16den *Onnes* Jo...na Geertuida, naar Harlingen; *Deen* Gesina Elsina, naar Pur...rend; *de Boer* Elisabeth, naar Bremen. — Van Memel den 12den ...n Alida Hendrika, naar Holland. — Van Bolderaa den 11den Achilles, *de Jonge* Fennegina, *Potjewijd* Afina, *Doewes* Har...mle en den 12den *de Boer* Emilie Elisabeth, allen naar Elseneur. — Tonningen den 14den *Bontekoe* vr. Geertruida, van Stege naar Holland; *Kroon* vr. Wicherdina, van Nestved naar Holland; *Vlas* Margaretha, van Stockholm naar Termonde.

Het schip Gebiena Maria, kapt. *R. H. Nagel*, van Petersburg herwaarts gedestineerd, is in den nacht van den 2den dezer de Finsche golf bij Sutters verongelukt; de kapitein en diens ...ter waren te Fredrikshamn aangekomen.
...ANDAHL, 8 November. Het schip Cornelius Dasse Viëtor, ...t. *Borgman*, van Schiedam naar Dantzig, is den 5den dezer lek met meer andere schade te Kleven binnengeloopen, moet lossen.

HARLINGEN, 22 Nov. Binnengekomen den 21 Nov., kapit. *Post* ..., van Dantzig. — Vertrokken den 20 Nov., kapit. *Smaal* Juno, ... Engeland.
...UTKAMP, 23 Nov. Binnengekomen den 22 Nov., kapit. *Boiten* ...harina Elisabeth, van Delfzijl; *Bernardus* Agatha Hendrika, van ... — Vertrokken den 20 Nov., kapit. *Spanjer* Cathrina Sophia ...e *Jonge* Ettina, beide naar Londen. — Zeilklaar den 20 Nov., ...it. *Gust* Julia, naar Londen.
DELFZIJL, 23 Nov. Binnengekomen den 16 Nov., kapit. *Oetzes* Hoop, van Emden; *Pronk* Tweelingen en *van der Molen* Jan..., beide van Leer; den 17den *Meter* Altona, van Hamburg naar Zwolle; den 20sten *Panjer* vr. Wijka, van Marienzijl en *Greven* de ...de Hoop, van Steenhouzerzijl, beide naar Amsterdam; *Geltes* ...e Gezusters en *Schoemaker* Tweelingen, beide van Bremen; den ...den *de Jonge* Elisabeth, van Marienzijl naar Amsterdam; den ...den *Veltkamp* Anna Margaretha, van Halte; *Waterborg* Hinderika, ... Stettin; *Kramer* Rensina, van Hamburg; *Vos* Sjouwke, van ...kerzijl; *Krook* Eensgezindheid, van Marienzijl; den 23sten *Kat* ...d Emden, van Neustad Geuns, *Kuitze* vr. Antje, van Bremen, ...s 4 naar Amsterdam. — Vertrokken den 18 Nov., kapit. *Forma* ... Antje, naar Leer; *Barghoorn* vr. Trientje, naar Emden; den ...den *Huisman* Itjea, van Amsterdam naar Bremen; *Mulder* Anna, ...r Norden; den 23sten *Sanders* Christiaan, naar Emden; *Meter* ...ona, van Hamburg naar Zwolle.
Men meldt uit Delfzijl dd. 23 Nov.: kapit. *Siccema*, voerende het schip Eeltje, komende van Dantzig en gedestineerd naar Amsterdam, is, na zwaren storm doorgestaan te hebben, den 18den dezer ...r met verlies van zeilen, zware slagzijde, lek schip en meer andere schade, binnengeloopen, moet lossen om te repareren.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

... Nov. Oldenburger, Gustaaf (Leeuwarden), v. Memel n. Amsterd.
— Bakker, Frouwina (Veendam), van Memel naar Oporto.
— Joosten, Neptunus (Wildervank), van Memel naar de Maas.
— Zelling, Geziena (Muntendam), van Riga naar Gent.
— Beckering, Margaretha (Groningen), v. Straals. n. Rotterd.
— Oldenburger, Oldambt (Winschoten), v. Riga n. Amsterd.
— Schaap, Harlingen (Harlingen), van Windau n. de Maas.
— Keun, Johanna Catharina (Groningen), v. Riga n. Antwerp.
— Ebling, Anna Henderika (Wildervank), v, Riga n. de Maas.
— de Haan, Henriette (Amsterdam), van Riga naar Brest.
— van Sluis, Annegina (Groningen), v. Koningsb. n. Amsterd.
— Steffens, Johannes (Amsterdam), van Riga naar Schiedam.
— Schoon, Johanna Geerdina (Nieuwe Schans), v. Riga n. Antw.
— Rabe, Sara Anna Cornelia (Winschoten), v. Dantz. n. Edam.
— Leeuwes, Arendina (Wildervank), van Stettin naar Hull.
— Korter, Riga (Pekela), van Riga naar Amsterdam.
— de Vries, Beerta Schuringa (Veendam), v. Stettin n. Gron.
18 — Pronk, Geziena Jantina (Veendam), van Riga naar Nerwrij.
— Hagedoorn, Cornelia Catharina (Harlingen), v. Riga n. Bilbao.
— Helmers, Stad en Lande (Woudsend), v. Memel n. Harling.

De Wind den 12den Nov. Z.O.; den 13den W.N.W.; den 14den N.W.; den 16den Z.W.; den 17den en 18den Z.O.
ELSENEUR, 18 November 1851.

Berigt voor Zeevarenden.

Door den minister van marine, wordt in dato 's Gravenhage den 13den November, bekend gemaakt, dat op de Vischpoort der stad Harderwijk, nadat deze tot de vereischte hoogte is gebragt, thans geplaatst is eene lantaren met een katadioptriek roodkleurig kunstlichttoestel van de vierde grootte, eerste soort, welk licht vermoedelijk omstreeks op of kort na den 20sten dezer loopende maand zal worden ontstoken.
Nader zal de omschrijving van hoogte, het verlichte gedeelte des gezigteinders enz. worden bekend gemaakt.

De minister van financiën, ter voldoening aan het Koninklijk besluit van den 24sten Mei 1821 (*Staatsblad* no. 4), heeft ter kennis van de belanghebbenden gebragt, dat het vaartuig, dienende voor de in- en uitklaringen, gestationneerd op het Uithuizerwad, bewesten de Wadton op de hoogte van Warffum, op den 1sten December aanstaande zal verzeilen naar Zoltkamp; blijvende het den ambtenaren op dat vaartuig vrijgelaten, om daartoe vroeger over te gaan, indien invallende vorst of andere omstandigheden dit gebiedend vorderen; dat van den dag der verzeiling af, tot nadere bekendmaking, de klaring voor de van Groningen of langs het Reitdiep naar zee of langs de Groninger Wadden uitgaande schepen, alsmede voor de aldaar uit nood binnenvallende schepen, gelijk ook voor de zoodanige, welke, inkomende en bestemd naar Groningen, het vaartuig niet meer onder Oostmahorn mogten hebben aangetroffen, zal plaats hebben aan het vaartuig aan de Zoltkamp.

215de STAATSLOTERIJ.

Trekking der Vijfde Klasse.

11*de Lijst.* No. 7788 een prijs van *f* 100,000. No. 1421 een prijs van *f* 5000. No. 8925 en 6930 ieder een prijs van *f* 1000. — 12*de Lijst.* No. 16427 een prijs van *f* 1000.

UITTREKSEL uit het *REGISTER van de BROODZETTING voor de Stad Groningen.*

Maandag, 24 November 1851.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS van *Groningen* hebben de prijzen van het **BROOD** heden gezet als volgt:

Het grof Roggebrood . .	van 4 Ponden	40 Cts.,	per ℔ 10 Cts.
De Grofweiten Bol . . .	„ 5 Oncen	11 Cts.,	„ „ 22 Cts.
De Fransche Bol	„ 3 Oncen	12^5 Cts.,	„ „ 41 Cts.
De Regelwegge	„ 3 Oncen	11 Cts.,	„ „ 37 Cts.
De Hollandsche of Tarwebol	„ 3 Oncen	10^5 Cts.,	„ „ 35 Cts.

Voor eensluidend Uittreksel,
De Secretaris: HORA SICCAMA.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN ENZ.

GRONINGEN, 21 *November*.

TARWE.	Zw. Zand 64 ℔ *f* 4,45	Bl. Voer 38 ℔ *f* 2,45
Oude Bak 72 ℔ *f* 7,40	Veen 64 » » 4 35	» 40 » » 2,65
N. Oml. 68 » » 6,[illegible]	» 66 » » 4,65	Zw. Voer 36 » » 2,20
» 70 » » 6,40	N. GERST.	» 38 » » 2,30
» 72 » » 6,85	N. Winter 56 ℔ *f* 4,10	» 40 » » 2,45
» Old. 68 » » 5,85	» 58 » » 4,35	BOONEN.
» » 70 » » 6,25	Dito 60 » » 4,65	N. Paardeb. *f* 3,75 *f* 5,25
» » 72 » » 6,70	Knobbe 58 » » 3,95	ZADEN, ENZ.
ROGGE.	» 60 » » 4,25	Gr.Gor.p.m. *f* 6.75 *f* 7,25
N. Inl. 66 ℔ *f* 6,20	» 62 » » 4,55	Per.100 N.℔ *f* 9,50 a *f* 13
» » 68 » *f* 6,50	N. HAVER.	Koolz. *f* 9,25.50
» » 70 » » 6,80	Dikke 38 ℔ *f* 2 50	Oostfr. dito *f* 9, 50,60,75
O. » 66 » » 6,10	» 41 » » 2,70	Zomerz. *f* 5,50 a *f* 6,75
» » 68 » » 6,40	» 44 » » 2,95	Boterz. *f* 6,50,75
N. BOEKWEIT.	» 46 » » 3,10	G. Mostz. *f* 6½ tot *f* 9½
Gr. Zd. 62 ℔ *f* 4,30	» 48 » » 3,25	Raapol. p. v. *f* 30½
64 » » 4,60	» [illegible]	Prijs der Boter
66 » » 4,90	Bl. Voer 36 » » 2,25	1ste s. ¼ Ton *f* 29½
		2de » ¼ Ton *f* 25

Tarwe iets aangenamer. — Rogge en Boekweit weinig aan en ging 20 cents hooger wel van de hand. — Winter-Gerst ruim prijshoudend, Knobbe in een doen. — Zware Dikke Haver wel zoo goed te plaatsen, ligtere en Voer in een doen. — Boonen de puike soorten hooger verkocht. — Gort als voren. — Zaden weinig in omgegaan.

AMSTERDAM, 21 *November*. Tarwe ter cons. en speculatie ruim prijshoudend. In entr.: 128 ℔ ger. Rijn *f* 236; 127 ℔ Norder *f* 233. In cons.: 130 ℔ witb. Pools. *f* 290; 130 ℔ Limb. *f* 2[illegible]; 129 ℔ witb. Pools. *f* 287; 124 ℔ Vries. *f* 205. — Rogge vorige prijs; in cons.; 122 ℔ Pruiss. *f* 200. — Gerst tot vorige prijzen; 116 ℔ jar. Holst. *f* 165; 114 ℔ jar. Pommer *f* 162 aan den molen.
Koolzaad ½ p. vl. hooger; op 9 vat in deze maand 54 p. vl.; Dec. 54½ p. vl. — Lijnzaad in een doen; 104, 105 ℔ Riga *f* 252½. — Raapolie dadelijk in een doen; op levering van het volgende jaar ruim prijsh.; op 6/w. *f* 32,50; Vlieg. *f* 31,50; Dec. *f* 31; Mei *f* 33,25 a 50; Sept. *f* 34,25 a 50; Oct. en Nov. *f* 34,50. — Lijnolie williger; op 6/w. *f* 35; Vlieg. *f* 34 a 25. — Hennepolie williger; op 6/w. *f* 37,50; Vlieg. *f* 36.75.

LONDEN, 17 *Nov.* Beste Vriesche Boter werd heden aan wal tot 96 à 98 sh. verkocht; Hollandsche 4 sh. lager ten gevolge van slechte kwaliteit. Gedurende de afgeloopen week werden 9470 vaten van buitenslands aangevoerd.
Van den 19*den*. De handel in Tarwe was heden vast op de notering van j.l. Maandag, doch de omzet had niet veel te beduiden. Puike Gerst was wel zoo duur als in het begin der week, andere soorten traag afgaande. Haver iets duurder. Boonen en Erwten prijshoudend.
LONDEN, 21 *November*. Inl. en vreemde Tarwe ging tot de koersen van l.l. Maandag slechts tragelijk van de hand. Puike Gerst onveranderd; mindere kwal. iets lager. Haver hetzelfde Boonen en Erwten onveranderd.
De Veemarkt was heden goed voorzien, maar de kwaliteit was niet best. De prijs van puik ossenvleesch heeft zich op 3 sh. 6 p. a 3 sh. 8 p. per 8 pond gesouteneerd.

VEE- en PAARDENMARKTEN.

GRONINGEN, 21 *November*. Op de veemarkt heden alhier gehouden, was de aanvoer niet groot, waarschijnlijk doordien het weder zeer ongunstig was. De handel was tamelijk en het vette is verkocht van 12 tot 14 cents het halve Ned. ℔ en het puike tegen 15 cents.

GORINCHEM, 18 *Nov.* Op de paardenmarkt alhier waren ongeveer 3000 paarden aanwezig, en was, ofschoon de markt door Fransche en Belgische kooplieden bezocht werd, de handel gering. bij zeer lage prijzen. Op de des namiddags gehouden veemarkt waren omstreeks 5000 stuks vee, en werden voor het vette vee en de kalfkoeijen goede prijzen besteed.

LONDEN, 18 *Nov.* De aanvoer van buitenlandsch vee bestond de vorige week in:

	Runder.	Schapen.	Lamm.	Kalveren.	Varkens.
	1865	5155	—	518	258
waaronder van:					
Rotterdam	855	2019	—	431	—
Dordrecht	99	317	—	10	—
Harlingen	255	1448	—	22	226
Nieuwe Diep	68	1110	—	1	—
Groningen	20	—	—	—	—

Aan de markt waren heden:

	Inl.	Buitenl.		Inl.	Buitenl.
Runderen	4805	1643	Kalveren	300	247
Schapen	24060	5060	Varkens	480	12

Daar de weêrsgesteldheid goed voor het slagten is, zoo was er goede vraag naar runderen tot 2 d. avans en werden veel verkocht. Schapen vonden goed aftrek tot 2 d. avans. Kalveren zonder veel vraag en loom. Prima kleine varkens waren duur en groote weinig gevraagd.
De groote marktdagen van het pronkvee voor de Kersmisfeesten zijn vastgesteld op den 9 Dec. en drie volgende dagen.

PRIJSCOURANT DER EFFEKTEN.

Amsterdam, 22 *November*.

NEDERL., Werk. Schuld 2½ pCt. 57 9/16, 57 13/16, 57¾; Dito Certific. 3 pCt. 67½; Dito Dito 4 pCt. 88¾; Amortisatie-Syndicaat 3½ pCt. 87¾; Handelmaatschappij 108½. — BELGIE, bij *Rothschild* 2½ pCt 46¾. — SPANJE, L. bij *Ardoins* v. 85 £ 5 pCt. 15 15/16, 16, 16; Dito Dito van 510 £ 5 pCt. 16; Dito Binnenl. à 6/m 3 pCt. 35⅜, 35 7/16; Passive 5¼; Coup. Ard. 8 1/16, 8⅛. — PORTUGAL, te Londen 5 pCt. 34; Dito Dito 4 pCt. 33⅜. — RUSLAND, Obl. *Hope* 1828 en 1829 5 pCt. 103⅞; Certific. bij Dito 1831 en 1833 5 pCt. 94⅜; Dito Dito 1840 4 pCt. 87⅝; Dito bij *Stieglitz* 4 pCt. 87½, Dito Adm. te Londen 4½ pCt. 99⅞. — OOSTENRIJK, Obl. Goll 5 pCt. 75⅝; Dito 4 pCt. 59; Metalliek 5 pCt. 69¾, 69⅞; Dito Nieuwe 5 pCt. 77, 77⅛, 77 1/16; Dito Nieuwe 2½ pCt. 36¼; Braz. 5 pCt. 92¼; Dito 5 pCt. 91¼; Mex. 22 11/16, 22⅝, 22⅞; Nieuwe 5 pCt. Amst. Metall. letter B 76 5/16, ⅜; Fr. Uitg. 5¼.
Van onze binnenl. fondsen waren heden de Integralen door eenige inkoops-commissiën in eenige willige stemming; Spaansche en Portug. prijshoudend; Russische en Oostenrijksche onveranderd; Zuid-Amerik. stationnair.
Koers van het Geld: Beleening 2½, Prolongatie 3, Disconto 2 pCt
AMSTERDAM, 23 *November*. EFFEKTEN-SOCIETEIT, te 4½ uur.
Integralen 57 13/16. Ardoins à 85 £ 16. Dito à 510 £ 16. Dito Onbep. 16. Dito Coupons 8⅛. Binnenl. 3 pCts. 35⅜. Portug. 4 pCts. 33 7/16. Fransche Oblig. 3 pCt. 51 13/16. Metalliek 5 pCt. 69¾. Dito Nieuwe 77.
Tot de genoteerde koersen vertoonde alleen in Spaansche de omzet eenige levendigheid.

GOUDEN EN ZILVEREN SPECIEN.

Amsterdam, 21 *Nov.*

10 Guldenstukk.	*f* 9.65 à 9.75	Piasters...........	*f* 2.55 à 2.60
Nieuwe Dukaten.	„ „	St. van 5 fr.......	„ 2.33 „ 2.36
Ger. Dito......	„ 5.50 „ 5.60	Brab. Kroonen....	„ 2.65 „ 2.70
Guinjes........	„ „	Fransche Dito.....	„ 2.70 „ 2.75
Eng. Souv......	„ 11.80 „ 11,90	Pruiss. Thaler.....	„ 1.73 „ 1.76
Pistolen........	„ 9,50 „ 9.60	Baren Goud en Specien à *f* 1442.60 p. Ned. pond fijn...	10¾ à 11¼ pCt.
Louis d'or......	„ 10,90 „ 11		
St. van 20 fr...	„ 9.40 „ 9.50		
Napoleon d'or..	„ „	Zilv. v. 1000 tot 300	*f* 104.50 a 105.

ADVERTENTIEN.

⁂ De COMMISSIE VAN GENEESKUNDIG ONDERZOEK EN TOEVOORZIGT IN DE *PROVINCIE GRONINGEN* herinnert bij deze, dat zij hare GEWONE VERGADERING houden zal op ZATURDAG den 13den DECEMBER aanstaande, des morgens te 10 uur, in het OMMELANDERHUIS, en verzoekt tevens allen, welke dan verlangen TOEGELATEN TE WORDEN tot het **HEEL-, VERLOS- of ARTSENIJMENGKUNDIG EXAMEN**, alsmede tot dat van **DROOGIST**, zich ten minste VEERTIEN DAGEN vóór dien tijd, *schriftelijk*, en voorzien van de *behoorlijke bewijzen*, aan te melden bij den ondergeteekende, in de Heerestraat.
GRONINGEN, 13 November 1851.
De Provinciale Commissie voorn.,
Namens dezelve:
C. U. J. HUBER, *Secretaris*.

Natuurkundig Genootschap,
op MORGEN, **WOENSDAG** den 26sten Nov., te *zes* uur.
Sprekers: Prof. C. STAR NUMAN en Ds. J. BRAAK.
A. W. ALINGS, *Secretaris*.

ZEEMANSCOLLEGIE DE GRONINGER EENDRAGT,
ten Huize van de Wedw. BONTEKOE, op DONDERDAG den 27sten November 1851, des avonds te zeven uur.
Namens de Directie:
A. SWAAGMAN, *Secretaris*.

Rijclub.
ALGEMEENE VERGADERING van de HEEREN LEDEN, op **ZATURDAG** den 29sten November 1851, des namiddags te 3 uur, in het MANÉGE-LOKAAL aan de Kruidgracht. — KEUZE van een' DIRECTEUR. — BALLOTAGE van NIEUWE LEDEN.

GODSDIENSTIG MUZIJKFEEST.
De COMMISSIE uit het DEPARTEMENT *GRONINGEN* der MAATSCHAPPIJ: ***tot Nut van 't Algemeen***, belast met het TOEZIGT over de hier gevestigde **VOLKSZANGSCHOOL**, heeft het genoegen aan de Ingezetenen dezer Stad te berigten, dat zij zich, op verzoek van eene andere COMMISSIE uit dat DEPARTEMENT, ***ter bevordering van het Schoolgaan van minvermogende Kinderen***, bereid heeft verklaard, om ook nu, even als laatstgenoemde Commissie in vorige jaren deed, een **GODSDIENSTIG MUZIJKFEEST** te doen plaats hebben op den TWEEDEN KERSDAG aanstaande. — Beide Commissiën mogten zich telken jare verheugen in eenen ruimen bijval van de zijde der Ingezetenen, door wier milde en onbekrompene bijdragen men tot nog toe in staat is gesteld een groot aantal Kinderen, dat, door gebrek aan ruimte op de Stadsscholen, van alle Onderwijs zou zijn verstoken, doelmatig Onderwijs te doen geven niet alleen, maar ook de hinderpalen, die hier en daar het Schoolgaan in den weg stonden, uit den weg te ruimen. Twee Scholen hebben daaraan haar bestaan te danken, eene in het Noorden en eene in het Zuiden der Stad, waar bovenbedoelde Kinderen grootendeels *gratis*, of voor een *zeer* gering Schoolgeld worden onderwezen en daardoor ook voor lediggang en menigerlei zedeloosheid behoed blijven.
Moeijelijk is de arbeid der Commissie, groot zijn de kosten die zij daartoe moet bestrijden. Zullen die Scholen blijven bestaan — en wie zou zulks niet wenschen — dan rekent de Commissie over dezelve op *krachtige* ondersteuning van Groningens Ingezetenen, waarin zij nog nimmer is teleur gesteld. De Commissie over de Volkszangschool vertrouwt daarom ook, dat hare poging, om hiertoe mede te werken, met den besten uitslag zal worden bekroond, en dat men door ruime Inteekening haar en de arme Kinderen zal verblijden, wanneer dezer dagen eene LIJST van INTEEKENING, zoo als gewoonlijk, aan de Huizen zal worden aangeboden.
Het Feest zal op dezelfde wijze plaats hebben als vroeger: door Godsdienstige *vocale-* en *instrumentale* Muzijk zal men het Christenfeest trachten op te luisteren en gepast te besluiten; terwijl een zeer geacht Redenaar bereids door de Commissie is uitgenoodigd, om dan als Spreker op te treden en de plegtigheid te leiden.
De juiste afloop van dit Muzijkfeest zal later door dit Blad naauwkeurig worden opgegeven.
Ingezetenen van Groningen! dat ook nu weder Uwe bijdragen blijken mogen geven, dat gij niet vermoeid wordt in wel te doen, en dat gij de zedelijke en verstandelijke opleiding der Jeugd ook uit de schamele volksklasse op hoogen prijs stelt.
De Commissie belast met het toezigt over de Volkszangschool:
R. G. RIJKENS, *Voorzitter*.
J. SURINGA, *Secretaris*.

Voor de **REPRESENTATIE**, welke op den 29sten DEZER in den SCHOUWBURG alhier gegeven zal worden, zijn **KAARTJES** te bekomen en **PLAATSEN** te bespreken bij den Bureaulist **P. DE KONING.**

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

⁂ Getrouwd:

C. U. PICCARDT,
ber. Predikant te *Adorp* c. a.,
met
S. J. OORTWIJN.

GRONINGEN, 20 Nov. 1851.

⁂ Bevallen van eenen ZOON T. SMIT, Echtgenoot van

H. NANNINGA,
Apotheker.

ZUIDBROEK, 18 November 1851.

*** ASSEN, 20 November 1851. Heden beviel voorspoedig van eene wélgeschapen DOCHTER C. A. GRATAMA—VIETOR.

*** GRONINGEN, 24 November 1851. Bevallen van eene DOCHTER R. MIJDEMA, geliefde Echtgenoot van

G. P. DIK,

Orgel- en Pianomaker, in de Heerestraat.

Eenige kennisgeving aan Familie en Bekenden.

*** Tot diepe droefheid van mij en mijne drie nog zoo jeugdige Kinderen, overleed heden nacht, na eene genoegelijke Echtvereeniging van 12 jaren, na eene ziekte van acht maanden, mijne dierbare Echtgenoot H. J. VAN HATEREN, in den ouderdom van 44 jaren.

Hoe zwaar mij deze slag treft, hoop ik te berusten in den wil van Hem, wiens doen enkel liefde is.

BOURTANGE, 18 November 1851.

G. A. KRAAI,
Wedw. H. J. VAN HATEREN.

*** Het een ons van de tweelingen overgebleven KINDJE, over welks geboorte wij ons den 19den dezer mogten verheugen, werd ons heden door den dood ontnomen.

GRONINGEN, 20 November 1851.

TH. NIEMEIJER.
T. HECKMAN.

*** Het KINDJE, ons den 19den geboren, werd ons heden door den dood ontnomen.

GRONINGEN, 21 November 1851.

A. J. ZIJL, *Scheepskapt.*
L. F. ZIJL, geb. **BILLROTH.**

Familie en Bekenden gelieven deze voor algemeene kennisgeving aan te nemen.

*** GRONINGEN, 21 November 1851. Heden overleed ons geliefd jongste Zoontje GEERT MENNO.

De Heer, die ons ruim 2¼ jaar in zijn bezit verheugde, nam hem in Zijne wijsheid weder tot zich.

H. VAN DER VEEN.
T. ENSEMA.

*** Heden ontsliep, tot onze innige droefheid, ons geliefd jongste DOCHTERTJE; slechts ruim zes maanden mogten wij ons in haar bezit verheugen.

GRONINGEN, **F. WILKENS.**
23 November 1851. **M. WILKENS—BEINTEMA.**

*** De Boekhandelaar **J. OOMKENS, J.ZOON**, heeft heden uitgegeven:

Prof. *W. MUURLING*, **PRACTISCHE GODGELEERDHEID**, of *beschouwing van de Evangeliebediening, voornamelijk in de Nederlandsche Hervormde Kerk.* Een Handboek bij de Academische Lessen. Eerste Deel. *f* 1—50.

Met nog twee Deelen is dit belangrijk Werk kompleet.

Prof. *L. G. PAREAU*, **EEN WOORD OVER EVANGELISCHE OPBOUWING DER KERK**, *aan al mijne Protestantsche, bijzonder Hervormde Mede-Christenen*, ter overweging aanbevolen, ook aan de lezers van: DE LEER DER HERVORMDE KERK, door den Leidschen Hoogleeraar *J. H. SCHOLTEN*. *f* 1—30.

Ds. *J. VAN WANING BOLT*, **DE DAG DES HEEREN.** *Zondags-Lectuur voor Evangelische Christenen.* Eerste Stukje, *f* 0—80.

Met nog één Stukje van gelijke dikte en prijs is dit Huisboek kompleet.

Ds. *C. E. VAN KOETSVELD*, **DE CHRISTELIJKE WERELD**, *gedurende de Middeleeuwen*; zijnde no. 3 der Kaarten voor het *Onderwijs* in de *Bijbelsche en Kerkelijke Geschiedenis.* In plano, *f* 0—40.

No. 4 is ter perse.

GOD EN DE MENSCH. Een Vraagboekje tot onderrigt in de Geschiedenis en de leer van den Weg tot Zaligheid. *f* 0—20.

MORGEN TE BEZIEN,

ten Huize van R. J. SCHIERBEEK, in de Guldenstraat: eene aanzienlijke verzameling **BOEKEN**, over verschillende WETENSCHAPPEN, waarbij vele **belangrijke Werken**, als van v. D. PALM, HAMELSVELD, MUNTINGHE, *Waarheid in Liefde*, *Uren aan de Godsdienst*, LUIKEN, CATS, GELLERT, SCHILLER, BYRON, P. DE KOCK, JACOB, VOLTAIRE, WAGENAAR, v. HASSELT, HOGENDORP, NIEUWENHUIJS, VAN WIJK, SCHELLER, CHOMEL, MEYLINK, MAYGRIER, WEBER, een fraai kompleet Ex. van MOLL, v. ELDIK en ALI COHEN, *Practisch* en *nieuw Practisch Tijdschrift voor de Geneeskunde*, enz. Alsook eene belangrijke COLLECTIE **KAARTEN, PLATEN, SCHILDERIJEN**, vele **PHYSISCHE TOESTELLEN** en **LIEFHEBBERIJEN**, waarbij onder anderen ILLUMINATIEKASSEN, een fraai ASTROLABIUM, een *uitmuntende* **KIJKER** van **DOLLOND**, eene **ELECTRISEERMACHINE** ENZ., onderscheidene **HEEL-** en **VERLOSKUNDIGE INSTRUMENTEN**, eenige **BOEKENKASSEN, ENZ.** Al hetwelk verkocht zal worden op DONDERDAG den 27 November 1851, en verv., volgens zijnde de CATALOGUS, à 10 Cts. te bekomen.

*** Op alle **vrolijke PARTIJEN** behooren de

ULEVELLEN MET DEVIEZEN VAN J. SCHENKMAN,

want ze zijn naïf, luimig, geestig, grappig, ze verlevendigen het discours en brengen de lachspieren in beweging. Ze worden uitgegeven te *Amsterdam*, bij **G. THEOD. BOM.** Prijs voor H.H. Banketbakkers per Boek 40 Cents, per vel 10 Cents. Bij denzelfden Uitgever ziet HEDEN het licht eene GEHEEL NIEUWE, met veel zorg bewerkte VERTALING van de

VERTELLINGEN VAN MOEDER DE GANS,

Rood Kapje,	De schoone Slaapster,
Klein Duimpje,	Riket met de Kuif,
Asschepoester,	De Toovergodin,
Blaauwbaard,	De schandere Prinses.
De gelaarsde Kat,	

Met Dichterlijke bijschriften van

J. SCHENKMAN,

(*Schrijver van **Sint-Nikolaas en zijn Knecht***)

en met 8 fraaije, keurig gekleurde Platen, in netten gekleurd linnen prachtband, met verguld Vignet op het plat. Prijs *f* 1,40; alsmede nog een **nieuw, mooi** en **goed KINDERBOEKJE**, getiteld:

KINDERDEUGD DER OUDEREN VREUGD

met 4 dito Plaatjes en in dito Band. Prijs *f* 1,25.

Bij eene op heden afgelegde verklaring voor den Edel Achtbaren Heer Kantonregter te *Groningen*, is aan **PHILIPPUS SALOMON VAN DER REIS**, minderjarige Zoon van SALOMON VAN DER REIS en JOHANNA DE VREDE, Echtelieden, wonende te *Groningen*, **handligting** verleend, om te **DRIJVEN** eenen **HANDEL** in **MANUFAKTUREN**, uit te oefenen zoodanige daden als tot opgenoemd Bedrijf noodzakelijk zijn, en mitsdien te SLUITEN alle VERBINDTENISSEN hoe ook genaamd en geene uitgezonderd, tot meergemeld Bedrijf betrekkelijk.

GRONINGEN, 24 November 1851.

S. VAN DER REIS.

Faillissement.

Bij Vonnis van de ARRONDISSEMENTS-REGTBANK van *Groningen*, van den eenentwintigsten November achttienhonderd eenenvijftig, behoorlijk geregistreerd, is **BERNARDUS EMMERINK**, Koopman te *Slochteren*, verklaard te zijn in staat van **FAILLISSEMENT**, met bepaling, dat het Faillissement is aangevangen op den eenentwintigsten November l.l.; waarbij wijders benoemd is tot **REGTER-COMMISSARIS** Jhr. Mr. W. M. DE MAREES VAN SWINDEREN, Lid der Regtbank, en tot **CURATOR** is aangesteld de Heer Mr. L. EIJSSONIUS WICHERS, Advokaat te *Groningen*, aldaar woonachtig.

Voor afschrift conform,
De Curator:
Mr. L. EIJSSONIUS WICHERS.

De AANBESTEDING

van het BOUWEN van eene NIEUWE KERK voor de Hervormde gemeente te *HAULERWIJK*,

zal plaats hebben op DINGSDAG den 9den December 1851, des voormiddags te elf uur, ten Huize van den Kastelein H. E. ALDERSHOF, bij de Draaibrug onder *Haule*, door het ministerie van den Notaris TADEMA te *Oosterwolde*; alles in het openbaar en op gebruikelijke wijze, volgens Bestek en Teekening, voor gegadigde Timmerlieden ter inzage liggende bij bovengenoemden ALDERSHOF en ten KANTORE van genoemden Notaris.

RIJN- EN IJSSEL-STOOMBOOTMAATSCHAPPIJ.

DIENSTREGELING.

Tusschen *AMSTERDAM* en *GRONINGEN*, **dagelijks**, behalve Zaturdags, over *KAMPEN*, *ZWOLLE*, *MEPPEL* en *ASSEN*, en in dadelijke aansluiting met de **DILIGENCE** der Maatschappij tusschen *ASSEN*, *WILDERVANK* en *VEENDAM*.

Vertrek van *AMSTERDAM* 's morg. te 7 uur; aankomst te *GRONINGEN* 's avonds circa te 11 uur.

Vertrek van *GRONINGEN* 's avonds te 10½ uur en aankomst te *AMSTERDAM* 's namiddags circa te **3½ uur.**

Correspondeerende te *AMSTERDAM* op de Spoortreinen naar *HAARLEM*, *LEIDEN*, *'s GRAVENHAGE*, *ROTTERDAM*, *UTRECHT* en *ARNHEM* en de STOOMBOOTEN op *ZAANDAM*, *ALKMAAR* en het *NIEUWEDIEP*.

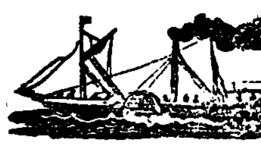

De **DIRECTIE** der ***FRIESCHE STOOMBOOT-REEDERIJ*** brengt ter kennis van het REIZEND PUBLIEK, dat de **STOOMBOOT *FRISO***, in de vaart van *AMSTERDAM* op *HARLINGEN* V.V., op ZATURDAG den 29sten van *Amsterdam*, en ZONDAG den 30sten dezer **voor het laatst** (gedurende dit Saizoen) van *Harlingen* zal afvaren; — terwijl de **DILIGENCEDIENST** tusschen *HARLINGEN* en *GRONINGEN*, alsmede de VAART met de **BARGE** tusschen *HARLINGEN* en *LEEUWARDEN* gelijktijdig tot nadere kennisgeving zal worden GESTAAKT.

*** Ten overstaan van Mr. **C. DE RANITZ** en Mr. **E. VAN EERDE**, Notarissen te *Groningen*, zullen, op DINGSDAG den 30sten December 1851, des avonds te 7 uur, ten Huize van B. TEN HAVE, aan de Groote Markt, te *Groningen*, publiek worden verkocht:

De **ONROERENDE GOEDEREN** behoorende tot de Nalatenschap van wijlen Mejufvr. A. L. DINCKGREVE, Wedw. den Heer J. H. BLAUPOT; welke Goederen nader zullen worden gespecificeerd.

Mr. C. DE RANITZ, *Notaris.*
Mr. E. VAN EERDE, *Notaris.*

VERKOOP VAN HET LOGEMENT

de Posthoorn, te *Leeuwarden*.

Mr. **C. WIERSMA**, Notaris te *Leeuwarden*, zal, op VRIJDAG den 28sten November 1851, des namiddags te 2 uur, in na te melden Logement, finaal verkoopen:

Het van ouds her bekende **LOGEMENT** en **UITSPANNING**, genoemd ***DE POSTHOORN***, met STALLING voor 60 PAARDEN en BERGING voor een aantal RIJTUIGEN en circa 25000 Ned. ℔ HOOI, staande en gelegen buiten de voormalige Wirdumerpoort, onmiddellijk nabij *Leeuwarden*, voorzien van 9 BEHANGEN KAMERS, KEUKEN en 2 KELDERS, alles in eenen besten staat, zoo als zulks bijkans 29 jaren door den Eigenaar E. VAN DER WAL met succes wordt bewoond en gedreven. Te aanvaarden den 12den Mei 1852; waarop geboden is *f* 6666. — **Nota.** Dit Logement is bevoorregt met het **vertrekken** en **aankomen** van de **DILIGENCES**, in de groote route tusschen de *Lemmer*, *Leeuwarden* en *Groningen*, als ook met het **vertrekken** der **POSTKARREN** naar *Meppel*, *Groningen* en *Harlingen*.

Conditiën te vernemen ten KANTORE van den Notaris voornoemd.

Attentie!

Op ZATURDAG den 29sten November 1851, des avonds te 5 uur, zal, ten Huize van den Kastelein K. FOLKERS, te *Winschoten*, worden verkocht:

Het **GEBOUW** vroeger gediend hebbende tot **ARMENWONINGEN**, benevens eene **MESTPLAATS**, gelegen aan het kerkhof te *Winschoten* — Voorts worden verhuurd: 2 Bunders **LAND** en een **TUIN**, — alles toebehoorende aan de Erven wijlen A. K. RUIBINGH.

*** Mr. **J. D. TRESLING**, Notaris te *Scharmer*, gedenkt, op VRIJDAG den 5den December 1851, des namiddags te 2 uur, ten verzoeke van de Weduwe W. J. EELSSEMA, publiek, op gewone Conditiën, te verkoopen:

---

66 Extra lange en zware **IJPENBOOMEN**, 20 **ESSCHEN-**, 10 **WILGEN-** en eene partij **ELZENBOOMEN**, staande op hare plaats *EELSHUIS*, te *Siddeburen*.

Mr. J. D. TRESLING.

*** Mr. **C. HARTMAN BUSMANN**, Notaris te *Sappemeer*, zal, ten verzoeke van den Heer Mr. J. D. TRESLING, Notaris te *Scharmer*, als eersten Hypothekairen Schuldeischer op na te melden Vaste Goederen, op VRIJDAG den 5den December 1851, des avonds te 5 uur, ten Huize van W. E. BOSMA, Kastelein te *Schildwolde*, publiek te koop presenteren:

I. Eene BOEREN BEHUIZING en SCHUUR met de VASTE BEKLEMMING van 4 B., 21 R., 70 E. *Land*, gelegen bij de Schipsloot te *Schildwolde*, doende jaarlijks op Martini tot vaste huur *f* 10 — 00.

II. De VASTE BEKLEMMING van 2 B., 44 R., 70 E. *Land*, mede aldaar, doende huur als voren *f* 5 — 00.

III. De VASTE BEKLEMMING van 2 B., 27 R., E. *Land*, gelegen te *Schildwolde*, doende huur als voren *f* 5 — 00; — en

IV. 1 B., 70 R., 80 E. EIGEN LAND, gelegen te *Schildwolde*; — alles in eigendom bewoond en gebruikt geweest door nu wijlen EGBERT E. MOLENKAMP en Vrouw. Te aanvaarden de Landerijen op den 12den Mei en de Behuizing en Schuur op den 1sten Mei 1852.

Mr. C. HARTMAN BUSMANN.

In JANUARIJ e.k. zal publiek ter koop worden aangeboden: eene wél te neringstaande en van ouds beklante **KOEKBAKKERIJ**, in de Nieuwe Ebbingestraat te *Groningen*. Inmiddels ook **UIT DE HAND TE KOOP.** Adres bij den Eigenaar W. H. DE BOER.

UIT DE HAND TE KOOP

I. Eene welbetimmerde **HEEREN BEHUIZING**, met ruime SCHUUR, STALLINGEN, andere GERIJFELIJKHEDEN en **TUIN**, staande en gelegen aan het Oosterdiep, Wegzijde, te *Wildervank*, zijnde door den ondergeteekende bewoond geweest en gebruikt.

II. Eene **BOEREN BEHUIZING**, SCHUUR, TUIN en APPELHOF, met plus min. 2½ Bunder **GROEN-** en **BOUWLAND**, gelegen op No. 11, aan het Oosterdiep te *Wildervank*.

Nader informatie bij den Eigenaar

A. SANNES,
Med. Doct. te Veendam.

EENE NERINGDOENDE SMEDERIJ

UIT DE HAND TE KOOP, bij G. E. FERINGA; staande te *Grijpskerk*.

ATTENTIE!

Bij den ondergeteekende, Apotheker en Droogist aan de Ossenmarkt en om den hoek van de Nieuwe Boteringestraat, is verkrijgbaar gesteld: **PUNCH-SIROOP** à *f* 0—90, *f* 1—25 en *f* 1—50 per Flesch, alsmede **LADEOLIE**, à *f* 0—60 per Wijnflesch.

B. G. RINSMA.

Bij G. Copinga

aan de Groote Markt, zijn ontvangen: vele **ARTIKELEN**, zeer geschikt voor ***St.-Nicolaas Geschenken***; waarmede hij zich vriendelijk in de begunstiging van het geëerde Publiek aanbeveelt.

L. M. STIKKEL,

aan de Groote Markt, heeft in eene KAMER ten toon gesteld: eene groote hoeveelheid **KINDER-SPEELGOED**, alles doelmatig voor ***SINT NIKOLAAS GESCHENKEN***, waarin hij zich ten vriendelijkste aanbeveelt.

OP NIEUW WEDER ONTVANGEN

de beste kwaliteit **SPAAR-, STUDEER-** en **TAFELLAMPEN**, alsmede beste **PATENT WASKAARSEN.**

Wedw. LA GRO, Heerestraat, Oostzijde.

LEEST HIER!

De ondergeteekende noodigt zijne geachte Stadgenooten uit, om op **DINGSDAG** en **WOENSDAG**, telkens van 12 tot 2 uur in den namiddag, zijne **MANEGE** te komen ***BEZIGTIGEN.***

Hij hoopt dan, dat zij, zoowel als hij zelf het is, overtuigd worden van de ongegrondheid der duistere, gewikkelde, en naar partijzucht zwemende redenen, waarmede de afwijzing van zijn aan den **GEMEENTERAAD** ingediend **REKEST** omkleed is.

Hij hoopt nader op dit punt te zullen terugkomen.

J. J. ZON,
Senaats-Pikeur.

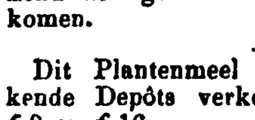

Ik heb **DUBARRY'S REVALENTA ARABICA** onderzocht en bevonden, dat het een zuiver en gezond **PLANTENMEEL** is, ligt verteerbaar en zeer geschikt om de Maag en Ingewanden in een gezonden werkdadigen toestand te brengen, slechte Spijsvertering en Verstoppingen tegen te werken, en daardoor de Zenuwachtige Ziekten, die er het gevolg van zijn, te voorkomen.

ANDREW URE,
M. D., F. R. St. etc. Analitical Chemist.

Dit Plantenmeel wordt in het VERKOOPHUIS en de bekende Depôts verkocht, in Blikken Doozen van *f* 2, *f* 3, *f* 8 en *f* 16.

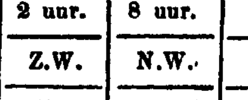

Tegen goed loon kunnen 2 à 3 **BLIKSLAGERS** dadelijk VAST WERK bekomen bij T. REIJENGA, in de Brugstraat te *Groningen*.

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

gedaan te *Groningen*; medegedeeld van wege het Genootschap: *Ter bevordering der Natuurkundige Wetenschappen.*

NOVEMBER 1851.

DAGEN.	BAROMETER op 0°.			THERMOMETER.			VOCHTIGHEIDSTOESTAND.			WINDSTREEK.			LUCHTGESTELDHEID.		
	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 u.	2 u.	8 u.	8 u.	2 u.	8 u.	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 uur.	2 uur.	8 uur.
16	752,93	751,16	749,22	2,7	4,1	2,8	0,92	0,91	0,87	W.Z.W.	Z.W.	N.W.	bewolkt	bewolkt	betrokken
17	746,53	746,56	747,97	0,3	2,1	1,0	0,92	0,66	0,83	N.	N.	N.N.W.	sneeuw	„	„
18	749,32	749,25	753,42	1,8	2,0	0,5	0,92	0,92	0,91	„	W.	W.	bewolkt	betrokken	helder
19	754,05	753,17	752,75	-2,6	1,2	1,0	0,88	0,91	0,91	Z.W.	Z.Z.O.	Z.O.	mistig	mistig	betrokken
20	754,77	757,86	759,81	0,1	-0,5	1,0	0,87	0,87	0,77	N.N.O.	O.N.O.	N.N.O.	betrokken	helder	„
21	756,05	748,82	746,78	1,9	0,3	2,2	0,77	0,90	0,92	Z.W.	Z.W.	Z.	„	regen	„
22	756,08	758,55	761,17	2,8	3,5	2,0	0,79	0,84	0,83	N.t.O.	N.N.O.	N.N.O.	„	betrokken	„

Te Groningen, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.

KORT VERSLAG
van de
Handelingen der Staten Generaal
en van de
Staten der Provincie Groningen.

...eede Kamer der Staten Generaal.

Zitting van Dingsdag den 18den November.

...deze zitting zijn de algemeene beraadslagingen over de ...*ingswetten* voor 1852 voortgezet.

...eer *van Dam van Isselt* heeft verklaard, dat hij over ...meen de begrooting zou aannemen, omdat hij gaarne ...n, dat de mannen, die tegenwoordig het ministerie ...n, door het goedkeurend votum der Kamer zullen ...voortgaan, hunnen pligt te vervullen jegens den Ko... het Vaderland.

...eer *van Hall* zal mede over het algemeen zijne goed... aan de begrooting hechten. Het komt hem voor, ...ordering van eensgezindheid en schraging van het ...vooral in den tegenwoordigen tijd, pligt is.

...eer *van Hoëvell* heeft den heer *Groen van Prinsterer* ...oord en te kennen gegeven, dat, indien er vroeger ...eden bestaan had om de zoogenaamde anti-revolutio... ...rtij te duchten, die vrees sedert het vorige jaar moet ...en zijn: 1) omdat de geheimzinnige, de mysterieuse, ...ische kracht dier partij is afgenomen; 2) omdat er ...ge verdeeldheid bij die partij bestaat, en 3) omdat de ...le voor die partij is afgenomen, en de antipathie is ...men.

...eer *Jongstra* heeft inzonderheid doen uitkomen de ...elijkheid om het belastingstelsel te verbeteren en ...ddel- en lageren stand te ontheffen. Hij zou wel eenige ...overeenstemming tusschen de ministers hebben verlangd. ...eft toch in den laatsten tijd verschil van gevoelen ... opgemerkt. Hij meent, dat het geheele ministerie ... niet staan of vallen moet. Hij oordeelt, dat elk ...uk afzonderlijk moet worden beschouwd, en men ... de handelingen van iederen minister afzonderlijk kan ...eelen.

...heer *Hugenholtz* zal zijne stem aan de begrooting in ...meen niet weigeren, maar verklaart zich bij voorbaat ...et hoofdstuk justitie en de wet op de middelen.

...heer *de Fremery* treedt in vergelijking met vroegere ...n, bepaaldelijk onder het beheer van den minister *van* ...om aan te toonen, dat er toen niet, thans wel bezui... ...en vereenvoudiging is.

...na heeft de minister van financiën de drie algemeene ..., waarover de discussiën voornamelijk hebben geloopen, ..., en zoowel over het algemeene cijfer der begrooting, ...ntrent de ter sprake gebragte denkbeelden over amor... ...van schuld en eindelijk over het belastingstelsel, zijne ...g uiteengezet.

...ergadering is daarna tot morgen ochtend gescheiden.

Zitting van Woensdag den 19den November.

...en zijn de algemeene beraadslagingen over de begrooting ...1852 vervolgd en ten einde gebragt.

...heer *v. Goltstein* heeft daarbij het eerst het woord ge... en gemeend, dat de minister van financiën de uitkom... ...van de dienst van 1850 al te hoog had opgegeven. Ver... ...men heeft aangevoerd, dat de tegenwoordige regering ...belang van het volk in 't oog houdt, en de vorige alleen ...ener coterie behartigde, heeft de spreker doen opmerken, ...oo de vorige regering personen in betrekking heeft ge..., die hare zienswijze waren toegedaan, dit het geval is ...de besturen, en ook bij de tegenwoordige regering.

...heer *v. Hall* heeft de aanvallen op het vorig Bewind ...woord, en verklaard, dat destijds noch de natie, noch ...etgeving zijn te leur gesteld, maar wel de ongeluk... ...en, die verkondigden, dat niets van al wat men had ... zoude baten, en nimmer de behoeften zouden kunnen ... gedekt. Van 1814 tot 1840 hebben er steeds te korten ..., die werden verbloemd; — van 1840 tot 1843 zijn ... korten erkend; — van 1844 tot 1847 hebben de dien... ...nderdaad overschotten opgeleverd.

...heer *de Fremery* heeft daarop geantwoord, en daarbij ...d, dat er na 1844 orde in de geldmiddelen is gekomen. ... minister van financiën heeft ook nog het woord ge... en daarbij toegegeven, dat niet al de bezuinigingen ...kening van de tegenwoordige bewindslieden mogen ...n gesteld, maar toch een aanmerkelijk gedeelte van ... Wat de tekorten aangaat, zoo bestaat er, naar ...inzien, dan een tekort, wanneer de gewone uitgaven ...door de gewone inkomsten worden gedekt, en dit is, ...hij meent, met de diensten van 1844—1847 nog het ... geweest.

...heer *Westerhoff* heeft zijn leedwezen betuigd, dat er ...niets is gedaan om den druk der belastingen, waarover ...tig is geklaagd, te verminderen, en dat daarvan ook ... vroegere bondgenooten niets meer wordt vernomen. ...komt voor, dat die klagten geenszins ongegrond zijn ...eest; — dat, zoo de diensten baten hebben opgeleverd, ... aan buitengewone omstandigheden moet worden toege... ...ven; — dat er wel bezuinigingen zijn ingevoerd, maar ...e afdoende, zóó dat ons financiëel beheer op een' behoor... ... voet kon worden geregeld en men de bijdragen uit de ... geldmiddelen kon missen. Hij verklaarde zich geenszins ... de staatkundige rigting van de regering, maar wel ... haar administratief en geldelijk beheer, zoodat hij wel ...elijk sommige hoofdstukken der begrooting zou moeten ...euren.

De heer *Baud* heeft verlangd een' staat van al de besparin... welke van 1840 tot 1852 op den verkoop der O. I. pro... ...en zijn gemaakt, en heeft doen opmerken, dat de laatste ...inigingen dienaangaande het gevolg zijn van de overeen... ...nst van 1847, en derhalve ten gunste komen van het vorig ...wind.

De heer *Bachiene* heeft niet alleen verlangd een' staat van de ...inigingen op de koloniale middelen, maar ook een' van ...eende gratificatiën, waaruit zou kunnen blijken, dat de ...ige Regering alleen het belang eener coterie op 't oog had ...ad.

De heer *v. Dam* heeft verlangd, dat als men afdoende be... ...nigingen wenscht, men die zal opgeven, en dat hij, als ze ...nemelijk zijn, er zich mede zal vereenigen, maar dat hij, zoo ... daar niets van bekend is, eene begrooting, hoe hoog dan ..., aan het bewind, aan 't welk hij zijn vertrouwen kan ...enken, zal verleenen.

De minister van koloniën heeft de verlangde staten toege... ...d, ofschoon die der gratificatiën bezwaarlijk zal zijn te ...eren, daar deze meerendeels in Indië zijn betaald.

De heer *v. Hoëvell* heeft alstoen gewaagd van het gebeurde ... Batavia in 1848; de deswege genomene maatregelen, en ...t ontslag van den heer *Senn van Bazel*. De minister heeft ...daarop geantwoord, dat de genoemde ambtenaar geenszins zijn ...ontslag had bekomen omdat hij zich regtstreeks tot den Ko... ...ning had gewend, maar om den inhoud en den toon van zijn ...adres.

De heer *Groen* heeft sommige sprekers in 't breede be... ...antwoord, en beweerd, dat de partij der anti-revolution... ...nairen geenszins in kracht is afgenomen, en dat, zoo hij op den 24sten September niet door de R. K. leden is on... ...dersteund, hij daarom geenszins, als ijverende voor de ...vrijheid van het onderwijs, de symphatie derzelve heeft ...verloren, en dat de blijken daarvan niet onbekend zijn.

De minister van justitie heeft de aanmerking, als of de handelingen van zijn departement blijken opleverden van gebrek aan homogeniteit in het ministerie, beantwoord, en is daarbij teruggekomen op het gebeurde met de voordragt van de wet op de vereenigingen en vergaderingen, als wanneer men, naar zijn oordeel, aan de woorden van zijn' ambtgenoot van binnenl. zaken eene veel te uitgebreide beteekenis heeft gegeven.

De minister van binnenl. zaken heeft daarop verscheidene der vorige sprekers beantwoord en de rigting van de ministeriële staatkunde verdedigd. Op de aanmerking, dat er ter reorganisatie van zijn departement, in 't belang der nijverheid, nog niets is gedaan, heeft hij verklaard, dat hetgeen is verrigt, weinig mag worden genoemd, in vergelijking van hetgeen er nog moet worden gedaan, maar dat, als men voor het oogenblik meer had verlangd, men dit bepaaldelijk had moeten opgeven, en zich niet bij onbestemde uitdrukkingen bepalen.

Bij de bedenking dat niet aan den eisch der G. wet is voldaan, let men, volgens den minister, alleen op hetgeen nog niet is volbragt, en geenszins op hetgeen werkelijk is tot stand gebragt. Dat in het ontbrekende nog niet is voorzien, ligt, naar zijn oordeel, geenszins aan de regering, maar wel aan den beschikbaren tijd der wetgeving. Het beweren, als of aan den eisch der G. wet niet zou zijn voldaan, omdat het gouvernement de souvereiniteit van het regerend stamhuis ter zijde schoof, heeft de minister verklaard niet te begrijpen.

Eene tweede bedenking, alsof het Bewind onvermogend was om aan de regtmatige eischen des volks te voldoen beschouwde de minister als eene poging om de vrees te doen ontstaan, alsof het Bewind de strekking had om door een stelsel van staats-alvermogen de vrijheden des volks te absorberen. Daarop antwoordde hij, dat sedert ons land bekend is, nog geene zoodanige vrijheid is uitgeoefend, en meerdere stemmen daartoe zijn opgeroepen, dan in den tegenwoordigen tijd. Wil men echter de stoffelijke belangen daarmede bedoelen, dan vergeet men, naar het oordeel van Z. E., de beweging, die sedert het vestigen dezer vrijheid, zonder belemmering of bescherming, daarin heerscht.

Op de aanmerking, dat de minister zich had behooren te bedienen van de uitdrukking van gezindheids-scholen en niet van die van secte-scholen, heeft hij beweerd, dat, sedert de afscheiding der Kerk van den Staat, gezindheden geen openbaar karakter hebben, en, tegenover de G. wet, alleen zijn bijzondere genootschappen. Naar zijn oordeel, verlangt men dit karakter, om gezindheden te doen heerschen, en, door het aannemen van leuzen, oude partijschappen te doen herleven, maar geenszins, zooals eene goede regering behoort te doen, het algemeen belang te behartigen.

De wijze, waarop de voordragt op het armbestuur, welke nog niet in de afdeelingen is onderzocht, is aangerand, is den minister deloyaal voorgekomen, en in strijd met de goede orde, daar, zonder het verbreken van die orde, kwalijk daarop kon worden geantwoord.

De herhaalde beschuldigingen van het verwaarloozen van de hoogere belangen des volks, en wegens de rigting der regering in strijd met het wettig verlangen van een groot deel van hetzelve, meent de minister, dat een einde moeten nemen, omdat, als dergelijke gevoelens bij de vertegenwoordiging en bij de staatsburgers overtuiging was geworden, men alle wettelijke middelen in 't werk zou moeten stellen om eene dergelijke regering onschadelijk te maken.

De gebeurtenissen, welke zijn aangewezen als voorboden, dat het Bewind niet meer, zoo als te voren, op ondersteuning kan rekenen, zijn door den minister toegelicht en hem weinig afdoende voorgekomen.

Ten slotte heeft de minister verklaard, dat hij zeer veel hecht aan de hooge betrekking, met welke hij de eer heeft te zijn belast, zoo om het gewigt derzelve, als om het goede, 't welk daardoor kan worden gesticht ten nutte des lands, maar dat hij er niet het minste aan hecht dat die taak door hem zal worden vervuld; — dat, als of de heer *Groen*, of een ander, iemand kent, die dit meer en beter zou kunnen doen, hij zich eerbiedig zal verwijderen, en geen gezag behouden, zonder de vereischte kracht.

Mogt men hem die zedelijke kracht, welke zich oplost in de medewerking der Vertegenwoordiging en in de nationale medewerking der staatsburgers, niet langer willen verleenen, dan zal hij niet wachten totdat die medewerking verflaauwt, maar bij het minste blijk, dat de Vertegenwoordiging, of het verstandig deel der natie, niet meer in overeenstemming mogt zijn met zijne beginselen, den Koning verzoeken, hem te ontslaan. Men voorspelt een hagchelijk jaar. De minister heeft verklaard bereid te zijn, om ook dan zich op zijn' post te bevinden, maar nimmer gezind, om iets op te offeren van hetgeen hij bewust is, dat tot 's lands welzijn strekt, en tegen zijne overtuiging te handelen.

Mogt men hem iets willen opdringen, 't welk met deze overtuiging in strijd was, dan zou hij zich dit niet laten welgevallen. Hij vertrouwt, dat de Kamer zijne overtuiging evenzeer zal eerbiedigen, als hij die der Wetgeving eerbiedigt, maar heeft gemeend, dit een en ander te moeten verklaren ten aanzien van de ter sprake gebragte aanmerking nopens de wisselvalligheid der ondersteuning, op welke hij zal kunnen rekenen.

De heer *Groen* heeft zich verdedigd tegen de beschuldiging van deloyauteit, en heeft gemeend, dat hij niets meer had gezegd, dan waartoe hij geregtigd was geweest.

Zitting van Donderdag den 20sten November.

De beraadslaging over de staatsbegrooting wordt voortgezet.

Hoofdstuk I (Huis des Konings) is, zonder beraadslaging, met algemeene stemmen (64), aangenomen.

Bij de behandeling van Hoofdstuk II (Hooge Collegiën van Staat en Kabinet des Konings) hebben onderscheidene leden wenschen en wenken te berde gebragt, doch is ten slotte het hoofdstuk *aangenomen*, met algemeene stemmen.

De beraadslagingen zijn vervolgens geopend over Hoofdstuk III (Buitenlandsche Zaken), en wel over het hoofdstuk in het algemeen.

De heer *Sloet tot Oldhuis* heeft wederom, even als in vorige jaren, het denkbeeld ontwikkeld, om de buitenlandsche gezantschappen niet op eene zoo hooge en kostbare schaal in te rigten en ze door diplomaten van minderen rang te doen bezetten. Dat beginsel is reeds met goed gevolg door de Vereenigde Staten van Noord-Amerika in toepassing gebragt. Hij zal er de begrooting echter niet voor afstemmen, doch wenscht in dit opzigt eene andere zienswijze bij de Regering te doen ontstaan.

De heer *de Moraaz* oordeelt, dat de belangen van handel en scheepvaart door het departement van buitenlandsche zaken niet naar behooren worden behartigd.

De heer *van der Heyden* vindt de uitgaven voor dit departement te hoog opgevoerd, inzonderheid die voor het tafelgeld des ministers, voor de geheime uitgaven, voor de ambtenaren en de schrijf- en andere behoeften van het ministerie, voor briefporten, enz.

De heer *Zijlker* vindt de uitgaven voor dit departement mede te hoog; hij ziet weelde en overdaad in stede van bezuiniging en vereenvoudiging. Hij schroomt niet die meening te uiten, en ziet niet in, waarom hij, die krachtig en uit volle overtuiging op vereenvoudiging aandringt, het verwijt zou moeten beloopen van de volksdriften te vleijen of er op uit te zijn zich populair te maken. Hij blijft in gemoede de nuttigheid van zoo veel uiterlijken praal in onze buitenlandsche vertegenwoordiging betwisten en vindt versterking in de omstandigheid, dat magtiger rijken dan wij de strekking doen zien; om zoodanig poppenspel en verkwisting af te schaffen, of te vereenvoudigen. Vroeg men groote sommen voor de goede behartiging van onze handelsbelangen, en bewees men, dat die noodig en nuttig waren, hij zou de eerste zijn die ze wilde verleenen; dat zijn productive uitgaven; daarvan trekt de natie nut; maar al het ijdel vertoon, als die dwaasheid van uiterlijken glans, zonder energie, met de penningen, door de natie te bekostigen, daartoe zal hij nimmer bereid zijn. Hij zal ook nu, even als verleden jaar, een amendement tot bezuiniging voorstellen, maar wordt er ten gevolge daarvan of uit anderen hoofde geene bezuiniging in het beheer der buitenlandsche zaken aangebragt, dan zal hij tegen het hoofdstuk stemmen.

De heer *van Dam* stelt zich voornamelijk ten doel te bestrijden het voorstel der commissie van rapporteurs tot vermindering van *f* 1000 voor het consulaat bij de Barbarijsche Staten.

De heer *Groen* heeft den heer *Zijlker* beantwoord en daarbij herinnerd, dat zij, die op groote bezuinigingen aandringen, in gebreke blijven om juist aan te toonen, waar die kunnen worden aangebragt, ten minste indien men de ware belangen van het vaderland niet op het spel wil zetten, of niet opofferen wil, wat onmisbaar is Het is te meer pligt behoedzaam te zijn, omdat nog een paar jaren geleden dezelfde Spr., dien hij beantwoordt, het gevoelen heeft blootgelegd, dat alleen op het departemant van oorlog wel *ettelijke* millioenen, men sprak toen van 5 of 6 millioen, konden worden bezuinigd!

Daar er nog onderscheidene sprekers zijn ingeschreven, zoo is het vervolg der beraadslagingen bepaald op morgen.

Zitting van Vrijdag den 21sten November.

In deze zitting zijn de algemeene beraadslagingen over hoofdstuk III der staatsbegrooting (*Buitenlandsche Zaken*) voortgezet en ten einde gebragt. De heeren *van Hall*, *Poortman*, *van Goltstein*, *Luyben*, *Schooneveld*, *Engelen*, *Hoffman* en *van Hasselt* hebben over onze handels- en staatkundige betrekkingen met het buitenland het woord gevoerd. Nadat de ministers van financiën en buitenlandsche zaken de verschillende sprekers beantwoord hadden, is men overgegaan tot de beraadslaging der afzonderlijke artikelen. Daarbij is een amendement van den heer *Reinders*, strekkende om het tafelgeld van den minister, *f* 6000, af te schaffen, als middel van bezuiniging, met 33 tegen 32 stemmen *aangenomen*.

Voor: de heeren *Storm van 's Gravesande*, *Jongstra*, *van Eck*, *van Heiden Reinestein*, *Westerhoff*, *van Doorn*, *Schiffer*, *Engelen*, *van Goltstein*, *van Hoëvell*, *van der Veen*, *Heemskerk*, *van Hall*, *de Poorter*, *de Lom de Berg*, *ten Cate*, *Anemaet*, *Reinders*, *Dommer van Poldersveldt*, *Slicher van Domburg*, *van Wijlick*, *van der Heijden*, *van Walchren*, *van Voorst*, *Huguenin*, *van Zuijlen*, *de Moraaz*, *Hugenholtz*, *Zijlker*, *Metman*, *Hengst*, *van Hasselt* en *Storm*.

Tegen: de heeren *Groen*, *Baud*, *Bachiene*, *Schooneveld*, *Provó Kluit*, *van Lijnden*, *van Nispen*, *Luijben*, *Dirks*, *Lotsy*, *Stolte*, *de Limpens*, *Gouverneur*, *Poortman*, *Hoffman*, *Blussé*, *Godefroi*, *Jespers*, *Borret*, *Taets van Amerongen*, *Mackay*, *IJpey*, *van der Linden*, *Dullert*, *Bots*, *Wintgens*, *van Dam van Isselt*, *van Akerlaken*, *de Fremery*, *Meeussen*, *Sloet* en *Boreel*.

Bij de daarop gevolgde behandeling van de som voor bezoldigingen van het personeel der gezantschappen, heeft de heer *Zijlker* voorgesteld, het bedrag van *f* 232,920 te verminderen met *f* 60,000. — De commissie van rapporteurs, bij monde van den heer *Dirks*, merkt aan, dat zij een vermindering van *f* 2000 voor het gezantschap in Belgiëe en van *f* 15,000 voor het personeel der consulaten heeft voorgeslagen, maar gemeend heeft, geene verdere bezuiniging op dit hoofdstuk te mogen voorstellen.

Het amendement van den heer *Zijlker*, door dezen toegelicht, is daarop bestreden door den heer *v. Zuylen*, 1) als niet aannemelijk, wat den vorm betreft, omdat men niet in eens *f* 60,000 kan aftrekken van eene som die voor verscheidene artikelen bestemd is; 2) als onraadzaam, wegens het belang der diplomatie. — Nadat de minister van buitenl. zaken zoowel het voorstel van de commissie (de vermindering van *f* 2000), als dat van den heer *Zijlker* had bestreden, en de heeren *Dullert* en *Dirks* het amendement van de commissie hadden verdedigd, is de voortzetting der beraadslaging bepaald op morgen.

REDE *van den heer* **S. BLAUPOT TEN CATE**, *uitgesproken in de Zitting van de Tweede Kamer der Staten Generaal, van den 17den November.*

Zijne Excellentie de Minister van Financiën heeft in de aanspraak van den 19den September j.l. betuigd, dat onze financiële toestand ruime stoffe tot dankbaarheid oplevert; dat de Regering door daadzaken heeft getoond, te willen doen, wat in haar vermogen is, om tot duurzame verbetering der geldmiddelen te geraken. En inderdaad, de dienst van 1850 wijst op een aanzienlijk batig slot en in den loop van 1851 is eene aanmerkelijke som, boven de gewone aflossingen, tot delging van staatsschuld besteed.

Ik heb mij daarin verheugd, en de geheele Nederlandsche natie heeft zich met mij verheugd in zulk een' voordeeligen staat van zaken en in dien ijver der Regering.

Maar, mijne heeren, ik ben gekomen tot eene vergelijking van het algemeene cijfer der begrooting in 1849—1850 en thans. Dat cijfer beloopt telkens ongeveer 70 millioen. In 1849 zeide de minister van financiën daarvan: „men heeft een algemeen bezwaar gevonden in het cijfer der begrooting. Ik mag zeggen, dat niemand meer, dan ik, dit hooge cijfer betreurt. Maar de vraag is: of het gouvernement daarvan de schuld heeft, of wel het vorige ministerie, dat de begrooting heeft opgesteld. *Het hooge cijfer is het gevolg der omstandigheden.*"

En wat hebben wij later gehoord, mijne heeren? Dat de weg, om door aanzienlijke bezuiniging groote sommen op eens te besparen, hier te lande voor de Regering gesloten is. Dat het eenige wat nog tot vermindering van uitgaven kan leiden, eene andere inrigting is de regterlijke magt. *Daarmede echter*, zoo werd er gezegd, *is de rij der grootere vereenvoudigingen van de staatsdienst gesloten.*"

Ik heb die beide gezegden, èn van 1849 èn van 1850, niet best met elkander overeen kunnen brengen. Als er in 1849 gezegd wordt, dat het hooge cijfer der begrooting een gevolg is der omstandigheden: en als men in het volgende jaar de rij der grootere bezuinigingen voor gesloten houdt, dan mag ik vragen: welke omstandigheden zijn dat, die de vermeerdering van het cijfer der begrooting blijven belemmeren? Is het de grondwets-herziening? Is het de vrije verkiezing? of een nadeelig slot der overzeesche baten? Dan mag ik vragen: is het zoo vast uitgemaakt, dat wij duurzaam in die omstandigheden zullen verkeeren?

Ik maak deze aanmerking geenszins, om de Regering eenige moeijelijkheid in den weg te leggen. Ik ben overtuigd, dat zij zich

verdienstelijk maakt door haren vasten wil om die organisatiën en verbeteringen in het staatsbestuur te brengen', waaraan de natie behoefte gevoelt.

Wat meer is, ook ik zie niet in, dat er nog zulke groote sommen bezuinigd kunnen worden, als de uitgaven der bijzondere departementen op den thans bestaanden voet zullen blijven ingerigt. Dan geloof ik inderdaad, dat, buiten het departement van justitie, de rij van groote bezuinigingen en vereenvoudigingen gesloten is. Ik ben niet zoo voor het beknibbelen der ministeriën. Had zelfs het ministerie van binnenlandsche zaken nog iets meer moeten vragen voor de wetenschap, voor het onderwijs, voor de nijverheid, kanalisatie en het tegengaan van het pauperisme, ik zou er met al mijn hart mijne goedkeuring aan gegeven hebben. Waarom? Omdat *zulke* uitgaven productief zijn voor den staat; omdat volksopvoeding, godsdienstige, zedelijke en verstandelijke ontwikkeling en wat ik daar verder heb genoemd de beste middelen zijn om de welvaart des volks te bevorderen; om ons een' eervollen rang aan te wijzen in de rij der natiën, al staan we ook lager, dan het geslacht onzer vaderen. Ook ben ik niet zoo voor het beknibbelen van ondergeschikte ambtenaren, dat zij wel te veel hebben om te sterven, maar te weinig om te leven. Want een arbeider 's zijns loons waardig.

Maar deze is mijn twijfel: of wij wel zoo vele arbeiders behoeven? Of alles, in onze huishouding van Staat, op zulk een' omslagtigen, uitgebreiden en kostbaren voet moet blijven ingerigt? Ik stem toe: *als* wij in onderscheidene landen luisterrijke en kostbare gezantschappen niet kunnen ontberen, dan is de som van ruim *f* 485,000 niet te hoog voor het departement van buitenlandsche zaken; *als* wij, te midden van den vollen vrede, zóó gewapend moeten staan, dan zijn ruim 10 millioen niet te veel voor het departement van oorlog, bij de 5½ millioen voor dat der marine. Het departement van justitie, zoo verbazend kostbaar, zal ik voorbijgaan omdat men hier ten minste, met eenigen grond, vereenvoudiging verwachten moet. Ook zwijg ik voor alsnog van de sommen, uitgetrokken voor den raad van state en voor den hoogen raad van adel. Maar bij het onderzoek naar die omstandigheden, waarvan in 1849 gewaagd werd en waarvan het hooge cijfer der begrooting een gevolg zou zijn, rees onwillekeurig de vraag bij mij op, of dat hooge cijfer, bij buitenlandsche zaken en oorlog, noodig is voor ons kleine Nederland? Ik wil gaarne billijk zijn. Ik zie bij die departementen zeer goed een voortdurend en lofwaardig streven naar bezuiniging. Ik erken, dat er voor buitenlandsche zaken minder is uitgetrokken over 1850 dan over 1849; minder over 1851 dan over 1850; minder over 1852 dan over 1851. Ik erken, dat er voor oorlog eene dergelijke verlaging over die jaren heeft plaats gehad. Het moge verre van mij zijn, dat ik zou zeggen: die ministeriën kunnen nog veel *meer* doen, als onze huishouding van Staat op *dezen* voet zal blijven. Maar het zij mij geoorloofd, met alle bescheidenheid te herhalen: of dat noodig is? Waar is het om? Om eenigen luister op te houden? Om onze eer te handhaven? Om te waken tegen aanranding, tegen beleediging, tegen benadeeling van buiten? Als ik deze vragen doe, dan sta ik niet op een geheel geïsoleerd standpunt. Er zijn velen bij de natie, die hetzelfde vragen.

Wanneer ik wensch om onze gevolmagtigde ministers buiten 's lands en onze gezanten met den rang van minister te doen vervangen door zaakgelastigden (een wensch, die reeds herhaaldelijk en sterk in deze Kamer is uitgedrukt); wanneer ik zeg, dat deze laatsten, een' minderen rang bekleedende, minder praal en luister behoeven ten toon te spreiden en ons dus minder zullen kosten, even als de consulaire agenten voor de handelszaken, dan weet ik wel, dat sommigen mij te gemoet zullen voeren: daar zijn nog andere belangen in het buitenland te behartigen, dan die van den handel, en de politieke belangen kunnen niet zoo geschikt worden waargenomen door zaakgelastigden en consulaire agenten. Dit zij toegestemd; maar ik blijf beweren, dat Nederlands diplomatie in deze eeuw weinig beteekent op het groote veld der algemeene staatkunde, en dat men in buitengewone omstandigheden immers nog altijd een buitengewoon gezant kon zenden, om onze staatkundige belangen te bevorderen.

En nu die zware kosten van wapening-in vredestijd. Zouden de groote mogendheden van Europa misschien door *onze* wapening worden afgeschrikt om ons te beleedigen, te benadeelen, aan te randen? Ik geloof het niet, *van* de grootere, mijne heeren, en de kleinere mogendheden zullen 't wel laten *om* de grootere. Ik geloof, dat het behoud van het staatkundig evenwigt in Europa meer zwaarte in de schaal legt, dan onze wapening. Voegt er nog bij, dat elke natie wel weet, hoeveel geld een oorlog verslindt; dat eene zucht naar vrede zich bij vele volken, zelfs door vredes-congressen, tegenover een' tuimelgeest, openbaart; ja, dat wij eigenlijk, zonder toestemming van eenige groote mogendheden, hier in Europa geen oorlog mogen voeren. En dan jaarlijks meer dan 10 millioen voor onzen oorlog in Europa! Nog buiten de marine! Nog buiten de zware kosten van onze wapening in de overzeesche bezittingen!

Ik zou er nog bij kunnen voegen, hoe de gedwongen militaire dienstpligtigheid vele jongelieden niet alleen zedelijk verbastert, maar ze ook, op hunne beste leerjaren, in den boeren- en handwerkers-stand, uit hunne betrekkingen rukt. Hoe de militie wet als 't ware eene premie geeft aan vroegere bevolkings-vermeerdering, en hoe ze dus, zoowel door 't een als door 't ander, het pauperisme moet bevorderen. Niet, dat ik *alle* wapening zou willen hebben afgeschaft; dit zou daarenboven niet goed zijn, wegens binnenlandsche orde, rust en veiligheid; maar kon men die wapening brengen op nog kleinere en minder kostbare schaal, in verband met de marechaussées en de schutterijen, dan zou men dubbel winnen. Ook niet, dat ik gaarne *alle* vestingen gesloopt zou willen zien; maar ik weet toch zeer goed dat zich bijv. omtrent de stad Groningen, *als vesting*, in dezen tijd, zoowel veel tegen als vóór laat zeggen.

Er zijn nog andere punten van bezuiniging, die echter bij den verderen loop der discussiën wel door dezen of genen in overweging zullen worden gebragt.

Mijne heeren, niet zooveel bezwaar zou ik hebben tegen dat algemeene cijfer der begrooting, 't welk nu weer, al is het ook langzaam, klimmende is, indien de openbare middelen en inkomsten op een' beteren voet waren geregeld. Ik moet daar thans met een enkel woord over spreken, omdat men in de begrooting der uitgaven toch zien moet op 't geen de natie duurzaam, billijk en redelijk dragen *kan*. Had onze Staat slechts uit de mijnen van Californië te putten, dan zou ik gezwegen hebben. Maar dat is het geval niet. Integendeel. Wij ingezetenen, *wij* moeten opbrengen wat de begrooting vordert; en sommigen drukt dat, zoo al niet *ondragelijk*, gelijk hier in 1849 is gezegd, dan toch *zwaar*. Dat stelsel der middelen en inkomsten, het is mij te onvast, te onbillijk, te onzedelijk (*), in sommige opzigten, om niet te spreken tegen dat hooge cijfer der begrooting.

Onvast en onzeker noem ik den grondslag van die middelen. Derzelver cijfer steunt bij voortduring op aanzienlijke overzeesche baten, zoo als ze daar *nu* staan uitgetrokken, 14½ millioen. Ik ben er dankbaar voor, dat de Oost zooveel afgeworpen *heeft*, en ik hoop, dat ze verder zooveel afwerpen *zal*. Maar, indien er eens omstandigheden, in de physieke of politieke wereld, tusschen beide kwamen, die zulk eene bate verhinderden? Wat zal men *dan* doen? De accijnsen verhoogen? De inkomsten van directe en indirecte belastingen, van in- en uitgaande regten hooger aanslaan, gelijk ze reeds voor 1852 hooger zijn geraamd dan voor 1851? Dat is eene reden te meer, waarom ik de rij der groote bezuinigingen niet gaarne zou gesloten zien.

Onbillijk heb ik dien grondslag genoemd, wegens eene verdeeling van lasten, geenszins geëvenredigd naar elks vermogen, om te *kunnen* dragen. Zoolang de eerste levensbehoeften blijven belast, zoolang zal men bij voorkeur die standen treffen, die het meeste nut doen aan productie en industrie; zoolang zullen deze standen, ten aanschouwen en à risée van de bezitters in portefeuille, benadeeld worden, zoolang blijft er pauperisme, door den druk van den middelstand.

Men heeft hier in 1849, bij de behandeling der begrooting, gezegd: dat er altijd pauperisme is geweest. Maar dat doet hier niets ter zake; dat is de vraag niet; maar zij is deze: of men thans volgens de regelen van eene goede staathuishoudkunde, nu beter dan vroeger aan het licht gebragt, het pauperisme kan verminderen, en of de Regering *zelve* ook iets kan doen, door belemmeringen van welvaart weg te nemen.

Men heeft hier in 1850 gezegd: dat eene daling van werkloon het gevolg zal zijn van een' lageren prijs der levensmiddelen en dat dus de afschaffing van den accijns op de noodwendigste behoeften, niet die gunstige uitwerking hebben zou op de geringere klassen, die men daarvan verwacht. Maar 't is integendeel die duurte, die lage dagloonen maakt, want diezelfde duurte treft ook den ondernemer, treft alle verbruikers, treft alle ingezetenen; en, zoo als zeker schrijver (de heer *de Bruijn Kops*) ergens zegt: die duurte is wel eene zeer goede reden om hooger dagloon te vragen, maar in 't minst geen reden om hooger dagloon te verkrijgen."

Daarom ben ik overtuigd, mijne heeren, al bestaan er bezwaren om dadelijk *alles* te regelen volgens de inkomsten of bezittingen, ik spreek echter den wensch van het grootste deel der natie uit, dat wij alles moeten doen wat mogelijk is om 's Lands uitgaven op nog eenvoudiger en spaarzamer voet te regelen, opdat wij ten minste vrij worden van de genoemde accijnsen.

Als ik zeg, dat die grondslag der middelen *onzedelijk* (†) is, dan bedoel ik niet in zijn geheel, maar toch hier en daar; zoo niet in strekking, dan toch in onvermijdelijk gevolg. Ik kan niet anders oordeelen, als ik door dat stelsel van accijnsen zoo menigeen tot diefstal, in de gedaante van smokkelarij, uit zie noodigen; als den behoeftige het bedrog aanlokkelijk wordt gemaakt, en dat gedurig wandelen langs de grenzen van eerlijkheid en knoeijerij hem eindelijk het pad van eer en goede trouw doet verlaten. Ik kan niet anders oordeelen, wanneer ik jaarlijks vier tonnen gouds in 's Lands schatkist zie gestort, als opbrengst van eene Staats-loterij, door eene gezonde staathuishoudkunde en door de zedelijkheid evenzeer veroordeeld, omdat ze sommigen, nadat zij van alles ontbloot zijn, slingert in een' afgrond van jammer en ellende, en omdat ze anderen het al te gemakkelijk verkregen geld buitensporig leert verkwisten. Dat is al wederom eene reden te meer tegen het hooge eind cijfer der begrooting, opdat de Staat niet langer noodig moge hebben om tot zulke baten zijne toevlugt te nemen.

Ik eindig met de betuiging, dat ik dankbaar al het goede blijf erkennen, wat reeds door de Regering is tot stand gebragt. Daarom alleen zal ik niet stemmen tegen het geheel der begrooting van uitgaven, ofschoon ik, omtrent sommige hoofdstukken en artikelen, zoowel als omtrent de middelen, mijne stem mij voorbehoud. Want als de natie vraagt naar de vruchten van de grondwets-herziening, dan moeten wij niet enkel kunnen wijzen op een' stapel van organieke wetten of op de vrije stembus, maar ook kunnen antwoorden: gij hebt minder lasten te dragen, en die lasten, zij zijn op een' goeden grondslag gebouwd.

(*) Door eene drukfeil staat hier in het *Bijblad der Staats-Courant*: "onredelijk."

(†) Alsboven.

REDE *van den heer* REINDERS, *uitgesproken in de zitting als boven.*

Ik zal kort zijn, het geringe verschil van deze met de voorgaande begrooting bevordert dat. Wat ik vroeger afkeurde, vind ik op deze begrooting terug, en herhalen wat ik bij de voorgaande aanmerkte, dat leidt tot geen nut, en het zoude u, Mijne Heeren, daarenboven vervelen. Ik heb het woord gevraagd om te zeggen, van des noods de totale uitgaaf te kunnen goedkeuren, bijaldien het een gevolg was om groote en nuttige werken voor de nijverheid daar te stellen; dit bestaat echter niet, maar de opgaaf is het gevolg, dat bijkans op al de hoofdstukken een cijfer wordt uitgetrokken voor ambtenaren en collegiën, dat òf te hoog is, òf waardoor de Staat te weinig gebaat wordt. Ik meen dat men nu tijd heeft gehad om die weelderige uitwassen radicaal te kunnen genezen, om ze met wortel en tak uit te snijden: — 't is niet gedaan.

Ik zal niet afdalen, Mijne Heeren, tot alle te hooge en te weinig productieve uitgaven, welke op de begrooting voorkomen; de Regering kent dezelve beter dan wij; zij is in haar regt om den weg af te bakenen, welken zij meent te moeten bewandelen. Slechts enkele zal ik noemen.

In de eerste plaats vallen mij onder de aandacht waarvan het cijfer mijns inziens te hoog is opgevoerd, als: de raad van State, de hooge raad van adel, de buitenlandsche zendingen, het agentschap te Amsterdam, de administratie voor domeinen enz.

In de tweede plaats, waardoor de Staat te weinig gebaat wordt: het tafelgeld van den minister van buitenlandsche zaken, de geheime uitgaven van dat ministerie, het hoog militair geregtshof, de premiën op de visscherijen, en voor het uitroeijen van schadelijk gedierte, de opperhoutvesterij, voor oorlog, marine, enz.

Het hooge cijfer voor een en ander uitgetrokken, bedraagt te veel voor een' kleinen staat met groote schulden bezwaard, en is vatbaar voor vermindering; sommige kunnen zelfs geheel gemist worden; doch ik zal hieromtrent in geen details treden. Op eeredienst, marine en de wet op de middelen denk ik later terug te komen; alleen wensch ik hier de opmerking te maken, dat mijns inziens de uitgaaf voor oorlog óf te veel óf te weinig bedraagt. Te veel om het binnenlandsch gezag te handhaven, te weinig om bij buitenlandschen aanval den vijand te bestrijden. Ik voeg hierbij, dat men nimmer uit het oog mag verliezen, dat de uitgaaf voor het Xde hoofdstuk, a 10½ millioen, oorzaak is, dat voor nuttige werken geen gelden beschikbaar zijn, en ons in de ongelegenheid kan brengen van in tijd van nood niet de middelen te hebben tot aankoop en aanschaffing van het oorlogs-materiëel noodig om ons te verdedigen. Ook zullen de belastingschuldigen weinig genegenheid toonen om, bij eene uitgeputte schatkist en bij eene leêge beurs, daarenboven nog hunne armen te leenen tot verdediging van het vaderland.

Zoo ik de uitgaaf voor oorlog goedkeurde, dan zoude ik medepligtig worden, om onze geldmiddelen uit te putten, waardoor de nijverheid op den achtergrond wordt geplaatst, en het onzen vijanden gemakkelijk wordt gemaakt ons te bestrijden, te overwinnen: ik mag hiertoe niet medewerken.

Ten slotte: ik betreur, Mijne Heeren, de strekking van deze begrooting, welke mij toeschijnt het oude stelsel van uitgaven meer te huldigen dan eene reorganisatie, gebaseerd op bezuiniging door vereenvoudiging, gelijk sprake was bij het onderzoek der begrootingswetten voor 1850. Doch aan de andere zijde verblijd ik mij over het beter beheer van onze geldmiddelen; dat men begonnen is om belemmeringen, welke de nijverheid in den weg stonden, op te ruimen, en posten op de begrooting heeft gebragt, om dezelve te bevorderen; dat men een' enkelen tak van industrie heeft ontlast, en over de vrijgevige uitvoering der grondwet. De ministers, welke hiertoe onophoudelijk werkzaam waren, verdienen de erkentelijkheid der Natie.

Staten der provincie Groningen.

Zitting van Maandag den 24sten November.

In de heden gehoudene zitting waren 41 leden tegenwoordig.

Na de lezing en goedkeuring der notulen van het verhandelde in de vorige zitting, wordt door den voorzitter mededeeling gedaan, dat bij hem zijn ingekomen:

1) Adres van R. KLEIN, koopman, wonende te Groningen, daarbij om aangevoerde redenen, verzoekende, dat de invoering van het nieuwe reglement op de zamenstelling en het ijken der botervaten, enz. minstens 4 maanden en alzoo tot den 1sten November 1852 worde uitgesteld. — Commissoriaal en in handen gesteld van de heeren SCHILTHUIS, MESDAG en DAMSTÉ.

2) Voordragt van Ged. Staten van den 21sten Nov. l.l., no. 17, tot het nemen van maatregelen tegen de misbruiken door het bewerkstelligen van ingravingen enz. aan de zoogenaamde Oude of tweede Zeedijken. — Reeds sedert jaren waren door den hoofdingenieur klagten daarover ingebragt; zij wenschen thans aan de commissie, aan welke is opgedragen, het reglement nop de waterschappen te concipiëren, te zien opgedragen, om, wanneer op de continuatie dier commissie 's Konings magtiging zal zijn verkregen, de vereischte bepalingen te beramen en deze ter verzekering van bedoelde waterkeeringen in het concept-reglement op te nemen.

3) Voordragt van dezelfden, van den 20sten dezer, no. 72, ten geleide van een concept-reglement op de waterbemalingen van het zoogenaamde Beerster- of Vierkarspelendiep in deze provincie. — Verzending naar de afdeelingen.

Thans is aan de orde, of het voorstel van de heeren M. V. D. TUUK en ADDENS, rakende het doen van onderzoek over de verbetering van de rivier de Aa, een punt van overweging zal worden of niet.

De heer V. D. TUUK licht het voorstel nader toe. Het doel, 't welk de voorstellers zich voorstelden, was, om met zoo mogelijk geringe kosten den waterweg van de rivier de Rensel en van Winschoten naar Zuidbroek, in verbeterden staat te zien gebragt. Hij gelooft het belang daarvan genoegzaam aan te duiden, door de opnoeming van de aanzienlijke gemeenten als Bellingwolde, Beerta, Winschoten, Nieuwe Schans, O. Pekela Wedde en Vlagtwedde, die genoemden waterweg moeten bezigen om hare producten naar de stad te brengen. En daar nu die waterweg des zomers dikwerf in zulk een' toestand verkeert, dat het onmogelijk is dat vervoer der producten te doen plaats hebben, zoo is het gevolg, dat deze niet naar de stad Groningen, maar buitenom naar Oostfriesland worden verzonden. Ook wijst spr. nog op het belang voor den waterstaat der veenkoloniën in bedoelde verbetering gelegen.

Met algemeene stemmen wordt besloten, dat dit voorstel een punt van overweging zal uitmaken en vereenigt men zich hierop met het voorstel des voorzitters, om overeenkomstig het gedane voorstel te besluiten.

Nog wordt mededeeling gedaan van een:

Voorstel van de heeren DIEPHUIS en VAN ITTERSUM, die eene verandering in art. 23 van het reglement van orde voor de vergadering der Staten wenschen te zien aangebragt; om namelijk genoemd artikel zoodanig te wijzigen, dat in het verslag der centrale afdeeling worden opgenomen de aanmerkingen, welke in de afdeelingen op de in overweging genomene onderwerpen zijn gevallen en tevens dat die afdeeling bepaalde voorstellen worden gedaan, ten gevolge en in den geest der medegedeelde aanmerkingen. [illegible] voorstel wordt door den heer DIEPHUIS toegelicht. Met algemeene stemmen is besloten, dat dit voorstel een punt van overweging zal uitmaken. Bij deze overweging voert de voorzitter het woord. Deze acht het gedane voorstel van groten omvang en als ingrijpende in de bevoegdheid van Provinciale Staten. Hij ziet in, dat door de aanneming van het voorstel, zoo als het is liggende, de centrale afdeelingen zullen worden [illegible] s andige rapporteurs en wenscht daarom geen overhaast besluit te hebben genomen, maar de zaak eerst rijpelijk te hebben overwogen. Om deze en andere aangevoerde redenen wordt door den voorzitter voorgesteld, het voorstel aan Ged. Staten te renvoijeren, met last, om alle zoodanige voorstellen te doen als noodig zullen geoordeeld worden, om het reglement te herzien en deze in te dienen, hetzij in de eerste gewone vergadering van Julij 1852, hetzij in eene buitengewone vergadering, als daartoe 's Konings magtiging zal zijn verkregen.

De heer DIEPHUIS kan niet deelen in de bezwaren door den voorzitter tegen het gedane voorstel ingebragt en ziet daarin niets, als eene vereenvoudiging van de werkzaamheden en de voldoening aan eene sedert langen tijd gevoelde dringende behoefte.

De heer SCHILTHUIS stemt gaarne toe, dat het wenschelijk is om in art. 23 eene wijziging aan te brengen, maar gelooft, dat het moeijelijk is, thans te beslissen of het nu voorgestelde wel de meest wenschelijke zij; bij acht het meer gepast tot eene algemeene herziening van het reglement van orde te besluiten, als deze noodig wordt geacht, en dus volgens het voorstel van den voorzitter te besluiten, de zaak aan Ged. Staten ter behandeling te renvoijeren.

Het voorstel des voorzitters wordt vervolgens met [illegible] tegen 1 stem aangenomen.

De beraadslagingen worden hierop geopend over het rapport der commissie, nopens den weg van Winschoten naar de Hannoversche grenzen, uitgebragt in de vergadering der Staten van den 12den Nov. l.l.

Belangrijke en langdurige discussiën worden hierover gevoerd tusschen de heeren M. V. D. TUUK W. DE SITTER, QUINTUS en BRONGERS, die zich tegen de conclusie van het rapport en alzoo tegen het verleenen van *f* 5000 [illegible] die aan de gemeenten Winschoten en Beerta verklaren, en de heeren R. DE SITTER, SCHILTHUIS, DIEPHUIS, DE HAAN, HOMAN, BORST en den voorzitter, die op de aanneming van dat rapport aandringen. Dit rapport wordt eindelijk in omvraag gebragt en met 23 tegen 18 stemmen aangenomen.

(*Voor* de heeren: *Lohman*, *Borst*, *Land*, *de Waard*, *Schilthuis*, *Homan*, *Damsté*, *Diephuis*, *Roemeling*, *R. [illegible] Sitter*, *Addens*, *de Haan*, *Elema*, *S. P. v. d. Tuuk*, *Bouman*, *Koning*, *Smidt*, *Dijkhuis*, *Kuiper*, *Modderman*, *v. Ittersum* en *v. Roijen*.

Tegen de heeren: *Brouwer*, *Bonthuis*, *M. v. d. Tuuk*, *Noordhof*, *Mesdag*, *Wiersema*, *Meihuizen*, *Pinder*, *[illegible] Welt*, *Brongers*, *Groenman*, *Wierda*, *Tigchelaar*, *Aalfs*, *Beckering*, *W. de Sitter* en *Quintus*.)

De heer M. V. D. TUUK verzoekt aanteekening in de notulen, dat hij zich met het genomen besluit niet heeft kunnen vereenigen.

Bij monde van den heer MODDERMAN wordt hierop [illegible] uitvoerig rapport uitgebragt van de commissie, in wier handen was gesteld het door den heer MESDAG gedane voorstel, ten einde den hoofd-ambtenaar van den waterstaat te verstaan over de daarin gedane vragen en gerezene bedenkingen, daarvan rapport op te maken en de vergadering te dienen van consideratie en advies.

De commissie heeft zich bij dit onderzoek drie vragen ter beantwoording voorgesteld; 1) is het werk, waartegen de bezwaren gerezen zijn, onder het beheer van den tegenwoordigen hoofd-ingenieur van den waterstaat tot stand gebragt; 2) laat de inrigting en uitvoering van hetzelve zoo veel te wenschen overig? 3) is bij de bevestiging der beide voorgaande vragen de betuiging der Prov. Staten van hun leedwezen daarover doelmatig en aan te raden? Uit een algemeen oogpunt beschouwd en met het oog op den geest des tijds wordt de derde dezer drie vragen het eerst en wel ontkennend beantwoord en gaat de commissie daarop over tot de beantwoording der beide andere vragen, terwijl zij ten laatste tot de stuksgewijze behandeling overgaat der tegen het werk ingebragte bezwaren. Na het onderzoek naar de ingebragte bezwaren en de beantwoording dezer vragen kon het resultaat daarvan niet twijfelachtig zijn en was ook de commissie *eenstemmig* van oordeel, dat, zoo er al aan bezwaren tegen het uitgevoerde werk kon gedacht worden, die toch nimmer aan den tegenwoordigen hoofd-ingenieur mogen kunnen geweten worden; dat echter de vermeende bezwaren deels van minder beteekenis, deels ongegrond zijn, deels in geenen deele bestaan en de enkele, uit de onvolmaaktheid van ieder menschelijk werk en uit de tegenstrijdige inzigten en belemmeringen ontstane gebreken gemakkelijk zijn te herstellen, en dat daarin in allen geval geen genoegzame grond voorhanden is, om het werk voor zoo ondoelmatig te beschouwen; al hetwelk de commissie noopt de vergadering ten sterkste tot de verwerping van het gedane voorstel te adviseren. De commissie echter hare taak nog niet afgewerkt beschouwende, meende tevens naar middelen te moeten omzien, waardoor elke ongunstige indruk wordt weggenomen, die door eene al is het ook ingewikkelde en in het openbaar gedane beschuldiging is te weeg gebragt, en stelt daarom ten slotte voor, dat de vergadering moge besluiten: dat er geene bezwaren ten opzigte van het havenwerk bestaan, ten gevolge waarvan iets hoegenaamd zou kunnen gebragt worden ten nadeele of ter beschuldiging van den hoofd-ingenieur van den waterstaat in dit gewest; dat deze zich als geheel verantwoord zal kunnen beschouwen ten aanzien van deze zaak, en dat aan Ged. Staten zal worden opgedragen een afschrift dezer ter informatie en ontlasting aan genoemden hoofd-ingenieur te doen toekomen.

De voorzitter stelde voor tot de dadelijke behandeling van het rapport over te gaan, doch dewijl de heeren V. ROIJEN en MESDAG én wegens de uitgebreidheid, én de groote belangrijkheid van het rapport verzochten, dat de behandeling mogt worden uitgesteld, werd in dier voege door de vergadering besloten, dat hetzelve in de volgende vergadering in behandeling zal worden genomen.

De vergadering wordt hierop door den voorzitter gesloten en de volgende vergadering bepaald op morgen 's namiddags te 1 uur (*).

(*) *Wegens tijdsgebrek konden slechts kortelijk de hoofdtrekken der beide laatste punten worden medegedeeld; in een volgend nommer hopen wij daarop nog nader terug te komen.*

Te Groningen, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.